

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ НАРОДНИХ ІГРАШОК ТА
ІГРОВИХ ЗАСОБІВ (ІНСТРУМЕНТІВ) У ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ДОШКІЛЬНЯТ НА ПРИКЛАДІ ПАЛОДЬКОМАРОЦЬ І ГАЛОЧІ
ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

ІГНАЦ-ЛОШКОТІ РЕНАТА ІШТВАНІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 10 /27 жовтня 2021 року

Науковий керівник:

Габода Єва Бейлівна

ст. викладач

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,

доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

**ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ НАРОДНИХ ІГРАШОК ТА
ІГРОВИХ ЗАСОБІВ (ІНСТРУМЕНТІВ) У ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ДОШКІЛЬНЯТ НА ПРИКЛАДІ ПАЛОДЬКОМАРОЦЬ І ГАЛОЧІ
ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студентка IV-го курсу

Ігнац-Лошкоті Рената Іштванівна

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник **Габода Єва Бейлівна**

ст. викладач

Рецензент: **Тягур Василь Михайлович**

канд. пед. наук.

Берегове
2022

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

**NÉPI JÁTÉKESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉNEK ÉS
FELHASZNÁLÁSÁNAK GYAKORLATA A PALÓGYKOMARÓCI ÉS
GÁLOCSI ÓVODÁBAN**

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Ignác-Laskoti Renáta

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 012 Óvodapedagógia

Témavezető: Gabóda Éva

adjunktus

Recenzens: dr. Tyahur László

docensa pedagógia tudományok kandidátusa

ЗМІСТ

ВСТУП	6
I РОЛЬ ГРИ В ЖИТТІ ДИТИНИ	8
1.1 ПОНЯТТЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ГРИ	8
1.2 УМОВИ ГРИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	11
1.3 ЗВ'ЯЗОК МІЖ ПІЗНАВАЛЬНИМИ ЗДІБНОСТЯМИ ТА СПРИЯТНІСТЮ.	14
II. РОЛЬ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ В ДИТЯЧОМУ САДКУ	17
2.1 ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА НАРОДНОГО ІГРОВОГО ПРИСТРОЮ.....	17
2.2 ЗВ'ЯЗОК МІЖ НАРОДНИМИ ІГРОВИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ ТА ПРИРОДНИМИ МАТЕРІАЛАМИ	19
2.3 МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В ВИКОРИСТАННЯХ НАРОДНИХ ІГРАШОК В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	21
III. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ВИГОТОВЛЕННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ІГРАШКОВИХ ПРИСТОСУВАНЬ	23
3.1 МЕТА ТА ГІПОТЕЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	23
3.2 ОБСТАВИНИ ТА РОЗТАШУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	24
3.3 МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ	27
3.4 РЕЗУЛЬТАТИ.....	29
ВИСНОВКИ	50
РЕЗЮМЕ	53
ЛІТЕРАТУРНІ ЗАПИСИ	55
ДОДАТКИ	57

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
I. A JÁTÉK SZEREPE A GYERMEK ÉLETÉBEN.....	8
1.1 A JÁTÉK FOGALMA ÉS ÉRTELMEZÉSE	8
1.2 A JÁTÉK FELTÉTELEI ÉS OSZTÁLYOZÁSA	11
1.3 A KOGNITÍV KÉPESSÉGEK ÉS A MANUALITÁS KAPCSOLATA	14
II. A NÉPI JÁTÉKESZKÖZ ÓVODAI SZEREPE	17
2.1 A NÉPI JÁTÉKESZKÖZ ÉRTELMEZÉSE ÉS SAJÁTOSSÁGAI	17
2.2 A NÉPI JÁTÉKESZKÖZÖK ÉS A TERMÉSZETES ANYAGOK KAPCSOLATA	19
2.3 A NÉPI JÁTÉKESZKÖZÖKBENREJLŐ FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEKAZ ÓVODÁS KORBAN	21
III. A NÉPI JÁTÉKESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉNEK ÉS FELHASZNÁLÁSÁNAK GYAKORLATA A PALÁGYKOMORÓCI ÉS GÁLOCSI ÓVODÁBAN.....	23
3.1 A KUTATÁS CÉLJA ÉS HIPOTÉZISEI	23
3.2 A KUTATÁS KÖRÜLMÉNYEI ÉS HELYSZÍNE	24
3.3 KUTATÁSI MÓDSZER	27
3.4 EREDMÉNYEK	29
ÖSSZEFOGLALÁS	50
REZÜMÉ.....	53
IRODALOMJEGYZÉK	55
MELLÉKLETEK.....	57

BEVEZETÉS

A népi játékok megismerése és gyakorlása által egyszerre fejlődnek képességeink, kompetenciáink, társas kapcsolataink, magatartásunk, ismereteink, nemzeti tudatunk, identitásunk, mivel a játék ugyanúgy felnőtteké, mint a gyermekeké. A népi játékokat nem szabad bekezelni csak a mozgásos játékokra, hiszen számos más játékforma is ide tartozik, mint az eszközös játékok, tárgykészítő játékok, párválasztó játékok, szabályjátékok. A népi játékeszközök azok a tárgyak, amelyek a gyermek felhasznál népi játéktevékenysége alatt. Szoros kapcsolatban állnak a természetes anyagokkal, hiszen ebből készülnek, nem pedig gyári játékok. Minden játékszer lehet játékeszköz, viszont fordítva már nem feltétlen igaz. Felhasználásuk egyénileg más játékformát takar (Lázár, 2017).

Munkám témája a "A népi játékeszközök készítésének és felhasználásának gyakorlata a Palágykomoróci és Gálócsi óvodában". Azért választottam ez a témát, mert voltak már ismereteim a népi játékokat illetően, mégis a népi játékeszközök készítéséről csak kevés ismerettel rendelkezem és szerettem volna jobban beleásni magam a témába. Célom, hogy a témát minden részében megismerve tudjam majd alkalmazni az óvodai tevékenységek során, hiszen, mint óvónő azt vettem észre, hogy bár vannak a tantervben kezűgyességet fejlesztő foglalkozások, mégis számos alkalommal nem a természetes anyagok szolgálnak ezek alapjául, illetve szeretném erősíteni gyerekekben identitásunkat a népi játékokon keresztül a játékeszközök és alkalmazásuk által.

Kutatásomat a Palágykomoróci óvodában végeztem, kiegészítve az idei év gyakorlati megfigyelésével, egy összehasonlító munkát a Gálócsi -és a Palágykomoróci óvodában. Vizsgálati módszerem az irányított tevékenykedtetés és a résztvevő megfigyelés.

A szakirodalom feltárásánál a játék megértésében, sajátosságában nagy segítségemre voltak B. Méhes Vera(1993), Stark Gabriella(2009) és Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes(1981) munkái. A népi játékeszközök szerepének és csoportosításának területén pedig Dr. Lázár Katalin (2017), Fáyiné dr. Dombi Alice (2013) és Beerné Sántha Magdolna, Szappanos István (1991) munkáira hagytam. Kutatásomat a Palágykomoróci "Mesevár" óvodában végeztem.

A témám aktualitását abban látom, hogy bár rohanó világban élünk, vissza kell térnünk hagyományainkhoz. Mindez már óvodás korban lehetséges, amelyet beépítve az

óvodai foglalkozásokba biztos alapot nyújt a gyerekeknek a mindennapi dolgok megismeréséhez és lehetővé teszi számukra a különböző módszerek és technikák játékból eredő elsajátítását.

I. A JÁTÉK SZEREPE A GYERMEK ÉLETÉBEN

Maga a szó, játék, jelentéstartamában több mindent hordoz. Játék lehet egy tárgy, egy tevékenység vagy éppen egy magatartásforma is. A játéktevékenység nem kényszerből kezdődik hanem a gyermek belső indíttatásából fakad. Játékával fejezi ki önmagát, kíváncsiságát vagy éppen játssza el bánatát. A gyermek mindig életkori sajátosságaihoz kötött játékot játszik, így a játékok változatossága és fejlődése által párhuzamosan fejlődik a gyermek is (Fáyiné dr. Dombi, 2013).

A játék egy olyan tevékenységi forma, amely végig kíséri életünk minden szakaszát, s az adott életkor szerepéhez alkalmazkodik. Így a játék már a gyermek alaptevékenységének mondható. Legfőbb sajátossága, hogy a gyermek önként játszik, semmilyen külső hatás nélkül, csupán az örömszerzés megélése céljából, ami által kialakítja és fenntarthatja lelki egyensúlyát. Azon által, hogy ez a tevékenység saját döntésén alapul, vagyis önkéntes, ezért saját maga dönti el, hogyan és mit játszik. A játék által ismeri meg a gyermek saját korlátjait, teremt kapcsolatot, fejleszti személyiségkomponenseit (Bíró et.al., 2015:10).

1.1 A játék fogalma és értelmezése

Ahogy a gyermek fejlődik, akarva akaratlanul új dolgokat fedez fel, ezáltal új módokon tevékenykedik, kialakul a gyermek számára a funkciók gyakorlása. B. Méhes Vera szerint mivel ezt a tevékenységet a gyermek többször gyakorolja, ezáltal megismétli és ritmikussá válik, ami feszültségcsökkentő hatást eredményez, és párhuzamosan örömmérvényt vonz magával. Egy előre nem tervezett szabály szerint alakul, amiken a kimenetele a játékká válik. Az öröm forrása így lesz egyben játék és gyakorlás. Mindenképpen fejlesztő és örömszerző hatása van a gyermek számára annak a játéknak, amely által új dolgokat tanul, ezáltal egyszerre fejlődik és ügyesedik, amelyben kapcsolatokat teremt a dolgok között, megélheti kreativitását. Ha ehhez a játékhoz környezetében minden feltétel adott, boldogan játszik a felnőtt ráhatása nélkül is. A gyermek játékanak tárgya mindig az öröm keresése. Maga a játék "jó" érzése miatt játszik, nem pedig azért, hogy alkotson, csináljon valamit. Azon által, hogy a játék a gyermek legfőbb tevékenysége, egyben személyiség formáló hatása is van. Nagy mozgásigényű gyerekeknél legfőbb örömük a mozgásból fakad, akik számára találóak a mozgások

játékok. Addig érzik örömeiket a játékban, ameddig nehézséget találnak benne. Ha már jól tudnak a játékban mozogni megunhatják, akár saját maguk találnak ki nehezebb szabályokat a játék menetéhez. A gyermek örömét találja abban, ha kezével tesz-vesz, ami által manipulációs játékot folytat. Ezáltal újai ügyesednek, keze mozgása koordináltabbá válik, megismeri az új anyagokat, a tárgyak tulajdonságait, halmazállapotait. Vannak olyan játékok, ahol maga az összerakás, alkotás, konstruálás szolgál örömszerző élményül a gyermek számára. Ezeket általában konstrukciós játékoknak is nevezzük. A játék feszültsége az összerakás vágyából ered, és ahogy épül vagy gyarapszik az összerakott tárgy úgy növekszik, vagy éppen csökken a játék feszültsége is. Ezáltal alakul ki a játék öröme. A közös munka eredménye az együttjátszás öröme. A gyerekek örömeiket tudják kifejezni barkácsolás közben, mivel mind nagyon szeretnek reszelni, fűzni, faragni, kalapácsolni, drótot hajlítani, azaz alkotni, amely első sorban a tevékenységért, majd a műért, s végül valami célul szolgálhat. Ha együtt alkotnak részeket, s a részekből egészet együttműködésre készíteti őket és az együtt alkotott tárgy elkészítésénél katarzisz élményben részesülnek, ami szintén segít a csoport kohézió kialakulásában. Azaz óvónő, aki élvezettel együtt tud játszani a gyermekkel, hasonló viselkedési formát mutatva, értheti meg a játékból fakadó öröm mivoltát. Az óvodás gyermek játékának örömét csakis úgy képes átérezni, ha ugyanolyan beleéléssel játszik, mint a gyermek. Az óvónőben a megértés és az együttérzés képessége csakis úgy jöhet létre, ha eleveníti és tudatosan alkalmazza a gyermek fejlődéséről és játékáról szerzett ismereteit. Az óvónő feladata, hogy figyelemmel kövesse, segítse a gyerekek játékát s ha kell nehezítve a játékszabályokon még érdekesebbé téve azt. Az újabb akadályok érdekessítik a játékot, fokozva a játék feszültségét, így örömet okoz maga a játékos mozgás ismétlődése. A gyerekek ezáltal problémát oldanak meg, mozognak, együtt dolgoznak. A játék nagyon hasonló a munkával, nincs is közöttük olyan nagy különbség. Az egyezést más dolgokban látja, mint az erőfeszítésben, a felelősségben és az örömben. *"Ez az öröm vagy a teremtés öröme vagy a győzelemé vagy esztétikai gyönyörűség - a minőség öröme. Ugyanilyen örömet szerez a jó munka is"* (B. Méhes,1993:5-25,122).

A játék saját magától érdekes, a gyerekek mindig valamilyen belső indíttatású törvények szerint kezdenek el játszani és mindig azt, amit éppen elképzelték. Viszont a játék érdekességét nagyon jól tudja fokozni a felnőtt jelenléte, aki feldobhatja a játék tartalmát egy új szóval, tárgyal, mondókával, verssel vagy éppen szabállyal. A gyerekeknek ezáltal fokozza érdeklődésüket, kreativitásukat, és addig fogják ezt játszani,

ameddig meguntta nem válik számukra Az öröm megélésének lehetőségéül szolgál maga egy játékaútó ismételt tologatása, lökdösése, ütögetése, hiszen nem csak a mechanikus ismételt mozdulatot vélhetjük észrevenni benne, hanem magát az alkotást is. Megalkotja a saját kis mozdulatsorozatait, melyeket kipróbál, és egyben funkcionál, melyek által szintén új dolgokat tud felfedezni, miszerint ha egy doboz megütögetése hangot eredményez. Mindezek örömet jelentenek számára. A mese ugyanúgy, mint a játék örömforrás. Mind a két tevékenységből hiányzik az oktató szándék. A játékban a gyermek saját gondolatait fizikai mozgással is kiegészíti, ahogyan összerak vagy tovább mozdít valamilyen tárgyat. A mesehallgatáskor viszont a gyermek képzeletének vonalát a mesélő felnőtt vezeti vagyis a gyermek alkotja meg képzelete képeit, amely válaszreakcióként szolgál a hallható mesére (Zilahi, 1996).

A gyermek számos tevékenységének alapja a játék, van amikor a tevékenykedés csak egy rövid szakaszához kapcsolódik a játék, viszont azt biztosan állíthatjuk, hogy nincs a gyermeknek olyan pillanata, legyen az kellemes vagy kellemetlen, amely ne lehetne egy játék kiindulópontja. A játék sem mindig játék, bár akár mikor játékká alakulhat át. A játéktevékenység örömszínezete az, ami megkülönbözteti a gyermek játékát másfajta tevékenységektől. Mérei - V. Binét könyvében a következő képen írják le a játszó gyermek állapotát: *"...általában derűs, ellazult (még a játék feszültségében is), mentes a gondtól (nem az erőfeszítéstől!), tevékenysége a jelenben érvényes"*. Ha a játék ugyanazon a céllal meghatározott több szakaszból álló tevékenység, mely élményileg állandóan különbözőek akkor is jellemző rá a játék öröme. *"A játék önmagáért való öröm"* de mondhatnánk azt is, hogy a játék azért jó, mert jó. Nem a gyermek vágyai elégülnek ki játék közben, hanem annak örül, hogy játszik, az adott pillanatban, maga a tevékenykedés nyújtja a gyermek számára az örömet. Játéktevékenykedése által a gyermek belső feszültségét is csökkenti (Mérei - V. Binét, 1981:121-122).

A játék a gyermek számára elsődlegesen örömet, katarzist, sikerélményt ad. Az ember legfontosabb törekvése a siker elérése, ami a játék által érhető el, amely az aktivitásban és az önbizalomban összpontosul. Ezáltal a játék általi sikerélmény nagyban elősegíti a személyiség fejlődését. A játék folyamán pozitív és negatív hatásokat észlelhetünk, melyek mindegyike ugyanolyan fejlesztően hatnak a személyiségre. A gyermekek a játékon keresztül tanulják meg kontrollálni érzelmeiket, akár legyen az siker vagy kudarcélmény. A játék szerepe nem csak a pozitív energia levezetésére szolgál, hanem lehetőséget ad az agresszió megélésére is. Ezeken kívül még számos

személyiségvonások kialakulását segíti elő, mint a nehézségek és a félelem leküzdése, szabályok betartása, összpontosítás, empátia, kudarcátűrés. Bíró munkájában említést tesz arról, hogy Fröbel is Platónhoz hasonlóan vélekedik a játékról fogalmáról. Számára a játék az, amiből mindent meg lehet tanulni, ami minden jónak a forrásává válik. Ha a gyermek idejét felszentelve, magát a játéknak teljesen átadva, kitartóan, szépen csendben játszik, valószínűleg felnőtt korára ugyanilyen gondos, fáradhatatlan, kitartó, lelkiismeretes ember lesz belőle (Bíró et. al., 2015:10).

1.2 A játék feltételei és osztályozása

A gyermek játéka mögött nem csupán az egyszerű játszás igénye lapul meg, hanem rendelkezhet az valamilyen céllal is. Az öröm keresése szintén a gyermek játékában gyökerezhet, de ilyen jellemző tulajdonság lehet még a játék feszültség csökkentő ereje, a játék komolysága, a játéktudat is. Ahhoz, hogy a gyermek játéka által kibontakozhasson különböző feltételekre van szükség. Ilyenek a szubjektív és az objektív feltételek halmaza. Az óvónők feladata, hogy ezeket a feltételeket biztosítsa a gyermek számára, Szubjektív feltételekhez tartozik a gyermek személyisége, a tudat, érzés, hogy biztonságban érezhesse magát játéka közben, a nevelő személyisége, akiben megbízhat s ha kell a játék résztvevőjévé is tud válni akár fokozva a játék feszültségét, a légkör, amely amelyben a játék könnyen ki tud bontakozni és az élmény, ami a játék feszültségének a kielégítéséül tud szolgálni. Ahhoz, hogy a gyermek játéka még inkább kibontakozzon, ugyanúgy a tárgyi feltételekre is szüksége van. Az objektív vagyis a tárgyi feltételek az alapszolgokon összpontosulnak vagyis legyen a gyermeknek elég ideje, helye a játékra, továbbá ne szenvedjen hiányt a játékeszközökből sem. Az elegendő idő biztosításával a gyermek újra játszhatja felhalmozódott élményeit, érzéseit, alkothat valami újat vagy pedig befejezhet valamilyen félbe hagyott játékot. A helység jól beosztott elgondolásával a gyermekeknek elég helyet tudunk biztosítani mozgásigényük kielégítésére, illetve egyszerre történő tevékenységek vagy játékok zavartalan biztosítására. A játékeszközök ellátottságával a gyerekek ki tudják fejezni belső indíttatásukat, felszínre tudják hozni problémájukat vagy örömeiket. A játékeszközök befolyásolni tudják a játék minőségét és mennyiségét. A játékeszközök és a játékszerek kiválasztásánál figyelembe kell vennünk a csoport szerkezetét, hogy fiús és a lányos játékok egyaránt megtalálhatóak legyenek, a gyerekek érdeklődési körét, illetve ami még nagyon fontos a gyerekek életkori sajátosságait.

Játékeszközként nem csak a drága játékok tudnak szolgálni, hanem akár kockák dobozok is. Sajnos sokszor a bezacskózott játékokon nem látszik a minőségük, így vigyáznunk kell a beszerzésükkel, mivel nem egy két alkalommal szeretnének a gyerekek egy játékszert használni, viszont igazán a játékeszköz felhasználása lényeges a gyerekek számára (Stark, 2009).

A szakirodalom szerint a gyermek játéktevékenységének különböző típusai vannak, hiszen a gyermek sem mindig ugyanazt játssza, ugyanazzal a céllal. Ilyen játéktípusok a gyakorlójáték, a konstrukciós játék, a szerepjáték, a szabályjáték, drámajáték és bábjáték, mint a szerepjáték altípusai, népi játékok és a számítógépes játékok. A *gyakorlójáték* főleg a kisebb gyerekek előszeretett játéka, hiszen egy bizonyos funkciónak a begyakorlása, ismétlése köré épül fel a játék. Hogy ne legyen számukra monoton és unalmas, valamilyen ritmusosság alakul ki a játék közben, ezzel fokozva a játék feszültségét, illetve így válik a játék az öröm forrásává. A gyakorló játék egyszerre fejleszti a gyermek készségeit, tudását, motoros képességeit és személyiségét is, hiszen egy jól begyakorolt mozdulatsor után a gyermek már egyedül keresi ugyanazon mozdulat egy bonyolultabb változatát. A gyakorlójátékot tovább fokozhatja maga a nevelő személye anyagokkal és eszközökkel, hiszen azokon is lehet mozdulatsorozatokat gyakorolni, így a játék már továbbfejleszthető konstrukciós vagy akár a szerepjátékig is. A gyakorló játékkal nem csak mozdulatokat tudunk tökéletesíteni, hanem például tudjuk fejleszteni a gyermekek beszédkészségét is egyes hangok begyakorlásával, vagy pedig hanglejtés begyakorlásával. Számos gyermek még akár közép csoportban sem tud érthetően beszélni, vagy pedig nincs még teljesen kialakulva aktív szókincse, amellyel kifejezhetné önmagát. Minél többet hallja és gyakorolja a hangokat, annál bátrabban fogja majd őket használni. Használhatunk halandzsa nyelvet is, így humorosan begyakorolhatunk hangokat, szavak és a beszéd vagy a hangok kiejtése egy örömteli folyamattá válik, ami igen közkedvelt a gyermekeknél. A *konstrukciós játék* lényege maga az alkotás folyamata, amely egyszerre feszültség csökkentő és feszültség növelő hatással is bír. Mindig az aktuális helyzettől és cselekvéstől függ, hogy konstruálás folyamata feszültsége melyik oldalra billen. Mindenki hallotta már az következő mondattípusokat - Én tudom egyedül - vagy pont az ellenkező típust - Én nem tudom megcsinálni. Egyik sem rosszabb vagy jobb a másiknál. Bátorítani kell a gyermeket, először próbáljuk meg együtt, majd egyesül is menni fog csak gyakorolni kell. A konstrukciós játéknál kerülnek előtérbe a kognitív képességek gyakorlása, ilyenek a figyelem, emlékezés, végrehajtás, problémamegoldó készség, a manualitás vagyis a

kézügyesség. E játékforma legfontosabb lényege a kreativitás fejlesztése, mely által kialakulhat a kreatív személyiség, aki belső indíttatásból az anyagok és formák átformálásával, átalakításával hoz létre valami új alkotást. A *szerepjátékok* sajátossága, hogy a gyermek valamilyen szerepet játszik el, valamilyen belső indíttatásból, amelynek feszültség csökkentő hatása van. A feszültség csökkentő hatásból alakul ki a játék öröme. A szerepjátékok csoportjába sorolnak még számos más játékfajtát indíttatásuk miatt, ilyenek például a dráma- és bábjáték, utánzójáték, szimbólum játék is. Az óvodás gyermek közkedvelt játékformája, észrevehetjük már a középső csoportosoknál is, de főleg a nagycsoportosok kedvenc játéka. A szerepjáték alatt újraélhetnek valamilyen kellemes történetet, kiteljesíthetik vágyaikat, megélhetik a kellemetlen pillanataikat vagy esetleg eljátszhatják annak pozitív fordulatát. A szerepjáték alatt belebújhatnak bárki bőrére, kaphatnak egy másik nevet, lehetnek állatok, autók vagy éppen az óvó néni, mégis tudják, hogy mi a játék és mi a valóság, ez a játéktudat. Minden gyermek egyszer felnőtt szeretne lenni, éppen ezért sokszor saját szüleiket játsszák el vagy pedig azok munkáját, szokásait, így ha hététközben hozzá szólunk a gyermekhez, akkor sokszor csak a játékban levő nevére fog reagálni, eljátszva a játék valóságtartalmát. A *szabályjáték* nevéből kiindulva gondolhatjuk, hogy lényege a szabályok betartása, éppen ebben hordozza feszültség növelő erejét, hatását. A gyerekek ezeket a szabályokat igenis komolyan veszik és felszólalnak, ha valaki a csoportból csal, vagy nem tartja be a szabályokat. A szabályjátékot tipikus szociális játéknak is mondhatnánk, mivel a gyerekek mindegyike együtt játszik. A szabályok a játék közben akár változhatnak is, fokozva a játék intenzitását, hangulatát és feszültségét. Az óvónő személyisége az, aki ilyenkor segíti a játék alakulását esetleg irányítását. Ez a fajta játék növeli a gyerekek akaraterejét, kitartását, csoportösszetartását, a fegyelmet. Ha a gyerekek saját maguk alkotják meg a szabályokat, akkor nehezen változtatnak rajtuk. Funkcióban nagyban hasonlít a gyakorlójátékhoz, mégis a szabályok betartása által válik szabályjátékká, amely nagyban alakítja a játék örömét, hangulatát. A szabályjáték mindig jól kiválasztott kell, hogy legyen, megfeleljen a gyerekek fejlettségi szintjének. Ha a szabályok túl könnyűek akkor túl unalmas lesz a játék, ha pedig túlságosan nehezek, akkor pedig csak megterheljük a gyerekeket, elvesztik a játékban megélt örömeiket. A szabályjátékok ügyességi játékok is lehetnek, így fontos része, hogy nem mindig csak nyerni lehet bennük, hanem veszíteni is. Sokszor a gyermekek ilyenkor csalás útjára lépnek és leginkább társaik fogják rendre utasítani a csalókat. Fontos, hogy ne bélyegezzük meg a gyerekeket csalóknak és ne állítsuk be őket nevetség tárgyává, hanem

magyarázzuk el, miért fontos a szabályok betartása. Az is nagyon fontos, hogy megértsék, nem lehetnek mindig elsők, ne legyen ez számukra rossz érzés (B. Méhes, 1993).

A *népi játékok* kulturális örökségünk része, amely a régi időkben gyökerezik. Teljesen különbözik más játékok típusaitól. A régi népi világban a játékokat ugyanúgy felnőttek és gyerekek játszották, viszont a szezonális munkálatok alatt a gyerekekre maradt ez a kincs. Mivel nem tehetette meg mindenki, hogy dajkákat fogadjon a gyerekek egymást nevelték fel, együtt játszottak énekeltek, tanultak egymástól játékokat, mondókákat, táncokat. Így számos helyen ezek az anyagok fennmaradása szájhagyomány által terjedt, beépült a népzenebe, népművészetbe. A népi játékok így gyermekről gyerekekre öröklődtek, szövegük kapcsolatban állt a természettel, a népi élet mindennapjaival, tapasztalataival. Ezek a játékok mára újra előtérbe kerültek, jellemző rájuk az emberközelség, a kapcsolatok fenntartása. A régi világban kevés játék volt elérhető, így a gyermekek saját játékeszközöket készítettek a körülöttük található természetes anyagokból. Közkedvelt játékok volt az énekes körjáték. A népi játékokra is jellemző a szabályok betartása. Tartalmuk magukba hordozzák a mozgást, örömteli szórakozást, megismerést, játékoságot, egyszerűséget. A népi játékok ugyanolyan hatással tudnak lenni egyénileg, mint akár egy egész csoportra. Már a kiscsoportban is felfedezhetőek a népi játékok tartalma hűcögtető, lovagoltató, ujjasdi, tenyér csiklandozó, tapsoltató vagy mondóka formájában. Ezek a szövegek által a gyermeknek bővül a külső világról szóló tudása, fejlődik testséma tudata, ritmikussága, fokozódnak érzékeik. A közép- és nagy csoportos gyerekeknél a népi játék segít kialakítani a társas kapcsolatokat, segít a szocializációs folyamatok erősítésében, egymás elfogadásában, a szabályok betartásában. Lázár Katalin osztályozása szerint a népi játékok tartalmukat illetően oszthatjuk még eszközös, mozgásos, szellemi, párválasztó játékokra, illetve még ide sorolhatjuk a mondókákat és a kiszámolókat is (Stark, 2009).

1.3 A kognitív képességek és a manualitás kapcsolata

A manualitás, vagyis a finommotorika fejlettségére és fejlesztésére már kisgyermek korban hangsúlyt kell fektetnünk. Ezek kialakulása nagyban függ a gyermek környezetétől. Amennyiben inger gazdag környezetben nő fel a gyermek, az óvodában is sokkal befogadóbb, figyelmesebb lesz az új dolgok iránt. A finommotorika a nagy mozgásokon alapszik. A nagy mozgási elemek minél jobban begyakorlása, koordinálása által képes a

gyermek összpontosítani a finomabb mozgásokra. Minél többet gyakorol a gyermek egy fajta mozgásfajta, annál jobban el tudja sajátítani, mégis figyelniük kell arra, hogy ne legyen monoton és unalmas inkább ritmusos. Fontos, hogy a gyermek értse testének működését, az újainak funkcióit, megfogni, megtartani valamit esetleg eldobni. Értenie kell szintén, hogy miről beszélnek neki, az elmondott és bemutatott mozgást leutánozni és begyakorolni. Magabiztosan használni szem-kéz koordinációját, s ha kell egyszerre kimondani is, amit éppen csinál (Király-Szakály, 2011).

A kognitív képességek mibenléte abban valósul meg, hogy a gyermek ezek a képességek révén fejlődik, jut el egy magasabb szintre, lépi túl önmagát. A gyermek születését követően mondhatjuk, hogy rohamosan fejlődni kezd, hiszen, ha összehasonlítunk egy csecsemőt egy óvodás gyermekkel máris felfedezhetjük, hogy pár év elteltével milyen fejlődési változások mennek végbe a gyermekeken, illetve a gyermekben, hiszen nem csak külsőleg változik meg, hanem kialakul beszédképessége, gondolkodása és egyéb kognitív képességei. A gyermek alaptevékenysége a játék, mégis minden mozzanatukban figyelik környezetük rezdülését, szívják magukba az információkat, szelektálják azokat, képesek ezekre az információkra emlékezni vagy esetleg tanulni is belőlük, ezáltal alakul ki gondolkodásuk. Így megállapíthatjuk, hogy a kognitív képességek fő alappillérei a figyelem, végrehajtó funkció, emlékezet és a gondolkodás. Nagyjából a gyermek második életévétől képes jobban odafigyelni dolgokra helyzetekre, amire már vissza is tud emlékezni, illetve ez a folyamat egyszerre történik más megismerési és megszilárdítási képességekkel, mint a munkaemlékezet vagy a viselkedés irányítására összpontosuló folyamatok. A munkaemlékezet alapján véve nem egy hosszan tartó emlékezet, viszont számos dolog van ráhatással: ahhoz, hogy a gyermek megjegyezze a munka folyamatát vizuálisan is meg kell, hogy tapasztalja vagyis látnia kell, a nyelvi információkat, hogy megértse, hallania kell, illetve meg kell értenie, emlékeznie kell, hogy időbélileg, mely dolgok követik egymást. Ezeknek a képességeknek az összességét akár nevezhetnénk megismerő rendszernek, amely által a gyermek fejlesztheti képességeit. Nagyon lényeges, hogy az óvodás gyermek érettségi szintjének megfelelő feladatokat kapjon, ezeket el tudja végezni, így nem csorbul felelősségtudata, motiváltsága. A végrehajtó funkciók szerepe sok mindent foglal magába. Régebben úgy gondolták, hogy nagyobb gyerekeknél észlelhető, viszont kutatások szerint már egészen kicsi kortól felfedezhető, hiszen egyben különböző készségeket is irányít. Általa határozható meg a gyermek viselkedése, reakciója általános vagy új dolgokra, helyzettől függő rugalmassága,

cselekvéseinek sorrendisége is. Az emlékezet egy nagyon fontos képesség, mely hiánya nélkül számos dologra képtelenek lennénk, ezért fontos a gyakorlása is. Az emlékezet a tanulás alapja. Minél idősebb a gyermek annál hosszabb ideig képes egy dologra emlékezni. Négy és hat éves gyerekek voltak a kutatás alanyai, ahol azt vizsgálták, hogy egy intenzíven átélt élményt például fél év elteltével mennyire képesek visszaidézni. A hatévesek egyedül el tudták mondani a fél évvel azelőtti eseményt, ezzel ellentétben a négyévesek inkább az irányított kérdésekre tudtak pontos választ adni, a részleteket már egyedül nem voltak képesek kifejtetni. Az óvodában a gyerekek emlékezetét nagyban fejleszti a beszéd, a tér és az idő egysége. Egy időben és helyben cselekszik, hallgatja a beszédet, tanul és raktározza magába az információkat. Sokszor még szóban nem tudják kifejezni magukat viszont már vissza tudnak emlékezni a cselekvésre, mely által a gyermek megérteti önmagát a környezetében levőkkel. A kisgyermek születésük után az óvodás kor végéig óriási fejlődéseken mennek keresztül, számos készségeik, képességeik fejlődnek, alakulnak ki. Ugyanígy fejlődik gondolkodásuk, gondolat menetük is. Ahogy az emlékezet, így a gondolkodás és az utánzás is a tanulás egyik alapelemévé válik. Az utánzás pedig már a manualitás alapja. Ha halljuk mit kell csinálnunk, térben és időben végezzük, visszaemlékezünk a bemutatott mozdulatsorra, és le is tudjuk utánozni megértjük, hogy igenis a kognitív képességeink vezérlik manualitásunkat, beszédértésünket, emlékezetünket, logikus gondolkodásunkat (Balázs, 2011).

A gyermek minden mozdulata játékos tevékenység, hiszen az óvodában mindent a játékosság elvén él meg. Azért játszik, mert örömet leli maga a tevékenykedésben, nem pedig valamilyen külső ráhatás miatt. A gyermek bármely mozdulata lehet egy új játék indítópontja. A jó játék alapja pedig az örömrész felszabadítása, amely nem függ a játék típusától, hanem inkább annak tartalmi megvalósításától. A gyermek játéktevékenysége által alakul ki és fejlődik kognitív képességei, fejleszti készségeit, kompetenciáit, tökéletesedik motorikus mozgáskultúrája, manualitása, gondolkodása és egyben fejlődik személyisége is.

II. A NÉPI JÁTÉKESZKÖZ ÓVODAI SZEREPE

A Magyar Néprajzi Lexikon szerint a játékeszköz olyan kellék, amely elengedhetetlen a gyermekek különféle játékformáihoz. Ilyen játékok lehetnek például a célba dobás, ütés, gurítás is. Játékeszközökkel találkozhatunk a sportjátékoknál, az itt található játékeszközök kategorikusan ezekhez a játékokhoz voltak használatosak. Leginkább természetes anyagokból készültek, olykor egy bot vagy kavics is betölthette a játékeszköz szerepét (Magyar Néprajzi Lexikon, 1979).

2.1 A népi játékeszköz értelmezése és sajátosságai

A népi játékeszközök a hagyományokon alapuló természetes anyagok felhasználásával készített eszköz, melyet a gyermek játékuk során felhasználnak. Ilyen anyagok például a termések, kavicsok, ágak, botok, levelek vagy akár a víz is. A természetes anyagok mellett készülhet ez az eszköz még anyagból vagy fémből is. A játékeszközöket csoportosíthatjuk a gyerekek neme szerint vagyis fiús vagy lányos játékok, játéktípusok szerint, anyagok vagy akár a játék helye szerint is, ilyenek lehetnek a kinti illetve a benti játékok szinterei (Fáyiné dr. Dombi, 2013).

Sok esetben összekeverik az embereket a játékszereket és a játékeszközöket, ezért is lényeges, hogy először megnézzük e kettős pontos jelentését. A játékszereket funkciójuk szerint azért alkották meg, hogy a gyermek játsszon velük. Ha rájuk tekint vagy keze alá kerülnek készletet érezzen a játékokra. A játékeszközök ezzel szemben olyan fajta játékok, amelyet a gyermek játéka során hasznosít, vagyis felhasználnak, ilyen lehet akár egy tárgy, anyag vagy bármilyen eszköz. Nagyon érdekes, hogy számos játékeszközt fel lehet használni játékszerként, viszont ezt már fordítva nem mondhatjuk el. Például egy fa golyót nem igazán tud a gyermek játékába beintegrálni, ha nem azt a bizonyos játékot vagy játékokat játssza, amit ezzel az eszközzel elrendeltetett. A játékszerekre és ugyanúgy a játékeszközökre egyaránt érvényes elvárások, hogy könnyen tisztíthatóak és szépek legyenek, feleljenek meg a gyermekek életkori sajátosságainak, keltsék fel a gyermekek érdeklődését és akarjon vele játszani, akarja megfogni, megnézni, megvizsgálni. Nem utolsó szempont, hogy törekedjünk a játékeszközök és játékszerek tartósságára is, hiszen a gyermeknek bánatot okoz egy szeretett játék elvesztése, vagy ha éppen az ő kezében megy tönkre. Az utóbbi eseteknél tudjuk a gyermekben nyomatékosítani, hogy a játékok azért

vannak, hogy játszunk velük, ha mégis véletlenül eltörik megnézzük meglehet-e szerelni, ha mégsem akkor meg kell, hogy váljunk tőle. Viszont, ha a játékokkal szépen játszunk, nem dobáljuk vagy vágjuk földhöz, akkor nem esik bajuk, hosszabb ideig tudunk velük játszani. A népi játékeszközök elkészítését barkácsolásnak is szoktuk nevezni, de egyéb helyeken kismesterségként is előfordul. Ha valamilyen játékeszközt megjavítunk az már szint munkának nevezhető, ellentétben egy játékeszköz készítésével, amelyet a szakirodalom konstruálásnak nevez. Játékeszközt ugyanúgy használhatunk egy szerepjáték alatt, és ha nincs számunkra megfelelő darab akkor el is lehet készíteni azt, így az elkészítés folyamata már egy konstrukciós játékká alakul. Fontos, hogy a gyerekek számára biztosított legyen a speciális hely a játékeszközök elkészítéséhez, az anyagellátottság és nem utolsósorban a szerszámok számos variációjával el legyenek látva. Azért is hívják a barkácsolást kismesterségeknak, mert a gyerekekhez alakított szerszámokat használhatnak az alkotás során, kicsinyített fűrész, fogót stb. Természetes reakcióink közé tartozik, hogy védjük a gyerekeket az élet tárgyaktól, viszont, ha olyan óvónővel rendelkezik egy adott csoport, aki számára ismeretes a barkácsolás műveletei és kezdettől alkotnak valamit, fokozva a játékeszközök nehézségi szintjét, a gyerekek kellő odafigyeléssel fognak bánni a szerszámokkal. Az óvónő feladata nem kivenni a kezükből, hanem óvatosságra inteni a gyerekeket, nem negatív hatást kell rájuk gyakorolni, hanem akár ketten együtt csinálni, majd hagyni próbálja meg ő is használni az eszközt. Bátorítani - próbáld meg, de lassan, figyelj jól oda- mondatokkal buzdítani, támogatni a gyermeket, hogy képes rá. Szükség esetén segíteni. Egy népi játékeszköz elkészítése során. A játékeszközök elkészítésénél fontos, hogy kivitelezésében a gyerekek meglássák a fantáziát, hiszen képtelenség, hogy mindenkinek ugyanúgy nézzek ki minden pontjában az elkészített játékeszköz. Vegyük figyelembe a gyerekek életkori sajátosságát is, például egy autó elkészítésénél a fő elemek maga az autó középső része és a négy kerék megalkotása és rögzítése, amely számukra hűen tükrözi az autó jellegét. A játékeszközök készítése alatt a gyerekek szociális beállítottsága is fejlődik, megindulnak a társas kapcsolatok, egymás megértése és segítése, megélik az együtt játszás örömét, erősödik bennük a csoport összetartó ereje és ami a legfontosabb, hogy hozzászoknak ahhoz, hogy egy törött játékot megjavítsanak vagy pedig egymás segítése révén újat készítsenek (B. Méhes,1993).

2.2 A népi játékeszközök és a természetes anyagok kapcsolata

A paraszti világ életében nem voltak megtalálhatóak a futószalagról lekerült játékok, hanem a gyerekek játékuhoz megalkották az áhított vagy a szükséges játékszereket. Csakis olyan alapanyagokat használtak fel, amelyek a háznál itt ott megtalálhatóak voltak. Az akkori kor gyermekeire és a mai kor gyermekeire viszont egyformán jellemző, hogy egy bármilyen amorf tárgyjal játszani tudnak, ha látnak benne fantáziát. Ha használni tudják játéktevékenységük során máris játékeszközzé válik. A gyerekek fantáziájuk és kreativitásuk révén tudnak felhasználni akár hétköznapi tárgyakat játéku során, így van ez a természetes anyagokkal is. A kukorica részeivel képesek akár számos játékeszközt behelyettesíteni, ilyenek lehetnek akár a kukoricaszár állatok, csutkából készült állatok vagy baba. A játékeszköz készítés folyamat alatt a gyermek kezűgyessége, manualitása, probléma megoldó készsége, fantáziája fejlődik, figyelme összpontosul a magyarázatra és a hozzá kapcsolt cselekvésre. Ha a gyermek már elsajátította a barkácsoláshoz kellő alaptudást, bátrabban kezd hozzá új játékeszközök kitalálásába, megtervezésébe. Készítéskor teljesen belemerül a folyamatba, figyelme összpontosul a megvalósításra. Kreativitása lévén képes túllépni határain, az anyagot kiismerve akár új formákat alkot. A népi világban fő anyagként a fa számított mégis hiánya miatt sok más anyaggal is helyettesítették, ezek voltak például a nád, kukoricaszár, napraforgó szál, gallyak vagy akár a csutka is. Így egy-egy játékeszköz elkészítése nagyban függött a területi adottságoktól. A gyerekek általában az állatvilágból vett mintákat testesítették meg, mint játékeszközöket, ilyenek például a sertés, tehén, ló, liba, viszont ez a vonzódás nem csak a magyar népi hagyományban volt felfedezhető, hanem például Egyiptomban is. A régi egyiptomi gyerekek szintén földrajzi helyzetüknek megfelelő állatokat készítettek el játékeszközöknek, ilyenek voltak például a krokodil vagy a tigris. Ahogy feljebb is említettem, a gyermek játékuinak anyaga valamilyen szinten körülvette a gyermeket, vagyis környezetében megtalálható volt. Ilyen anyagok például a föld anyagai, a homok, por, sár, agyag, kavics, de lehetnek ezek akár növényekből származó anyagok, mint a kukoricaszár, csuhé, csutka, nád, vessző, gally, napraforgószár és a kalapja. A játékeszközök készítése során nem csak manualitásunk fejlődik, hanem beszédképességünkre is fejlesztő hatással bír. Az óvónő a barkácsolás alapmózanatainál megalapozza a gyermekekben az új szavakat, elmondja egy játékeszköz készítésének a folyamatát, lépéseit, megbeszéli velük az alapanyagok felhasználását és hogy milyen

játékban tudják hasznát venni. Ugyanígy történik ez a gyerekeknél is. Ha már rendelkeznek egy alaptudással és bátrabbak, mernek saját elképzelésük szerint játékeszközt alkotni, akkor társaiknak ugyanezekben a pontokon haladva, akár összevissza, de elmondják mit és hogyan készítettek el, milyen anyagokat használtak fel és milyen játékot hogyan fognak a játékeszközzel játszani. Segítenek a másik és a harmadik gyereknek is megalkotni az előbb megálmodott és megalkotott játékeszközt. Így türelemre intik egymást, segítenek egymásnak. Nyáron nagyon jó kinti játékeszköz készítés a virágokból készült koszorúk fonása. Kis- vagy közép csoport esetén a gyerekek besegítenek a virágok szedésébe és az óvónőre, dadusra marad a virágfonó szerepe, de már egy nagy csoportban az ügyes kezű lányok is csodaszép fonatokat tudnak készíteni mindenki örömére, amellyel utána királykisasszonyosat vagy akár tündéreset tudnak játszani. Ekkor előkerül akár egy mesének az eljátszása is, egyszerre minden lány tündér vagy hercegnő lehet, szerepet játszanak és együtt örülnek a játéknak, a mesének. Ahogy a barkácsolásban már említettem a szerszámok kellő használatát, így elmondhatjuk, hogy a játékeszközök készítésének munkára nevelő hatása van, amely egyben képességeket és készségeket fejleszt. A gyermekek megismerkednek a természet anyagaival, megnézhetik, tapinthatják őket, mégis képzeletükkel határokat képesek átlépni egy-egy játékeszköz elkészítése közben. Mindenki szeretne alkotni valami saját produktumot, amire büszke lehet, ugyanígy van ez a gyerekeknél is. Az óvónő dolga, hogy a legjobb tudásával támogassa a gyerekek fejlődését. A magyar gyerekek közkedvelt természetes anyagból készített eszköze például a baba. A babák készülhettek rongyból, csuhéból, kukoricacsutkából, fakanálból is. Piaget munkája alapján a gyerekek a babázáson keresztül tükrözték saját életük eseményeit, próbálták magukat ki anya szerepben. A gyermekhangszerek szintén a természetes anyagból készült játékeszközök egyik besorolása. Találónan használták hangjelzésekhez vagy szilveszter éjszakáján zajkeltésre. Elkészítésükhöz szükség volt a barkácsoláshoz való eszközökre, és természetes alapanyagokra, mint a kukoricaszár, agyag, cirokszár, fűzfaág stb. Ilyen gyermekhangszerek voltak még a fűzfa síp, kukorica hegedű vagy nyikorgó, cserépsípok, tollsíp, gyufásdoboz-citera. Az óvónő szerepe igen lényeges, ő szerzi be az anyagokat, előkészíti késsel vagy fűrészsel történő nagyobb darabok felvágását, hogy a gyerekeknek a félkész állapotban levő darabokat csak össze kell rakni, illeszteni. Megteremti a játékeszköz készítés hangulatát, a gyerekek ráfigyelnek, miközben ismerkednek az anyagokkal és azok tulajdonságaival, lelőhelyével. Megismerkednek a tárgyak alakjaival, a testrészek arányaival (Beerné Sántha-Szappanos, 1991).

Dr. Lázár Katalin úgy vélekedik a népi játékokról, hogy a mai kor emberének talán már kissé meguntnak és elavultnak tűnhet, mégis fejlesztő hatással van az óvodások képességeinek, készségeinek kialakítására. A népi játékok gyűjtésének vezéralakjává Kiss Áront nevezte, akinek 1891-ben kiadott Magyar gyermekjáték-gyűjtemény könyve még mindig óriási gyűjtésnek számítódik. Ez a kötet szolgálhatott alapul Kodály és Bartók meghívtetésének, akik hatására mára az óvodában többnyire a népi játékokból a zenei nevelés lett kiemelve, pedig nem csak ezt foglalja magában. Az óvodában így a népi játékeszközhöz sorolja a homokot, amellyel játszva ügyesedik a gyerekek kézhasználat, egy kis tudás megalapozással pedig vízzel vegyítve falakat tudnak emelni, építeni kezükkel akár egy vár köré. A játékeszközök készítését szintén a természetes anyagokkal köti össze, megismerve az anyagok szerkezetét, felépítését, részeit stb. Egy csörgő kitalálásához is elég lehet egy virág, a pásztortáska termése. Természetes anyag felhasználására utal még, amikor nyakláncot vagy koszorú fonatot készíthetünk gyermekláncfűből. A tóklámpást, mint játékeszköz készítést szintén ide sorolja, hiszen itt maga az alkotás folyamata lesz a játék. Népi játékeszköznek említi a drungattyut vagy brungattyut, amely *"egy gomb két szemből lévő lyukán átfűzött és két végén összekötött fonál"* (Lázár, 2017).

2.3 A népi játékeszközökben rejlő fejlesztési lehetőségek az óvodás korban

Hein Retter munkájában leírja, hogy az a legjobb játékhely, ahol a gyermek kényelmesen tud mozogni, kellően inger gazdag környezetben és el van látva mindenfajta játékeszközökkel és játékszerekkel. Így a gyermek játéka által kifejezésre tudja hozni önmagát, belső késztetéseit megtudja élni. A játék a tanulás egyben látszó és láthatatlan színtere. Játékeszközöknek tekintünk minden olyan tárgyat, amelyet a gyermek játéka során felhasznál, legyen ez vásárolt vagy természetes anyagból készített tárgy. Funkciójában fontos, hogy felkeltse a gyermek érdeklődését, kielégítse a játékigényt, kíváncsiságát, örömét lelje a használatában, általa kifejezhesse önmagát. Mindenképpen pozitív hatással vannak a gyermekre azok a játékeszközök, amelyeket szívesen megérint, mivel önfeledtek játéka készítenek. Milyenek is lehetnek az ideális játékeszközök. Amelyek kinézetükben hasonlítanak az eredeti játékeszközökre viszont méretben eltérőek, igazodnak a gyermek méreteihez, amelyek érdeklődést váltanak ki a gyermekből, amelyek által fejleszhető a gyermek motoros képességei, építőelemek, amelyek elindítják a gyermek fantáziáját, strukturálisan milyen dolgok építésére tudná őket használni, szerepjáték

kellékei. A játékeszközök kiválasztásánál a gyermek eldöntheti, hogy melyikkel szeretne játszani és hogy miért, ezt egyedül szeretné folytatni, esetleg ketten vagy többen, így alakíthatja ki társas kapcsolatait (Retter, 1988).

Az óvodáskorú gyermek fő tevékenysége a játék. A mai kor játékszerei mellett nagyon fontos, hogy a gyermek általuk készített játékeszközöket használjon játszása során. A játékeszköz készítés által fejlődik finommotorikája, figyelme, jobban koncentrálni arra amit csinál, figyelni az óvónő beszédét és cselekedete minden rezdülését. Megtanul türelmesebbnek lenni, csendben dolgozni, segítségére lesz társainak. Az óvónő feladata egy harmonikus személy kialakítása, aki összhangban van önmagával, társaival és életkori sajátosságaihoz mérten a kellő tudással. Továbbá, hogy hagyományaink, népművészetünk magvait elültesse a gyermekekben és időről időre táplálja azokat. A gyermek így megismeri a körülötte levő anyagokat, tulajdonságait, természeti elhelyezkedésüket. Nem jelent számára nehézséget, ha valami eltört megjavítani esetleg egy másik játékeszközként újra gondolni. A barkácsolás során megismerkedik a folyamatok lépéseivel, a játékkal, amely közben, mint munkafolyamat alakul át. Elszántságot éreznek egy játékeszköz elkészítésére, és nincs nagyobb öröm számukra az elkészített eszközzel játszani (Plupekne Klincsek, 2016).

A játékeszközök feladata, hogy a gyermek figyelmét felhívja, akarjon vele játszani, játéktevékenysége alatt használni tudja. Ahogy megtudhattuk, bármely játékszer lehet játékeszköz, de fordítva már nem lehetséges ez a megállapítás. A népi játék tárgyai a játékeszközök, amelyek elkészítéséhez természetes anyagokat használunk, mint ahogyan használtak nagyszüleink is, megismerve környezetünk adottságait, kincseit.

III.A NÉPI JÁTÉKESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉNEK ÉS FELHASZNÁLÁSÁNAK GYAKORLATAA PALÁGYKOMORÓCI ÉS GÁLOCSI ÓVODÁBAN

Ahhoz, hogy megtudjuk, hogy mennyire bír fejlesztő hatással a gyerekekre a népi játékeszközök készítése és alkalmazása, meg kell figyelünk őket. A foglalkozások alatt kirajzolódik előttünk, hogy fejlesztő hatással bír-e a népi játékeszközök készítése a finommotorika, a kéz-szem koordináció és a logikai gondolkodás fejlesztésére. Szakdolgozatomban nagy segítségemre volt a Gálócsi Oktatási-Nevelési Komplexum óvodai csoportja, ahol megfigyelhettem az ottani óvónő munkáját ezzel párhuzamosan a Palágykomoróci óvoda csoportja, ahol dolgozom és személyesen tartottam meg ugyanazon foglalkozásokat.

3.1 A kutatás célja és hipotézisei

Célomnak tekintem, hogy megfigyeljem az óvadás gyerekek képességeit, hogy életkori sajátosságaikhoz megfelelően fejlődnek-e és hogy a játékeszköz készítés mennyire segíti elő képességeik fejlesztését és kamatoztatását. Illetve, hogy a kisebb gyerekek érdeklődését és motiváltságát mennyire kelti fel idősebb társaik munkája és játéka. A választott témám elméleti háttérének feltárása során a megfigyelési terep ismeretében a következő kutatási kérdések fogalmazódtak meg:

- érdeklődést mutatnak-e gyermekek a természeti anyagok és az azokat megmunkáló eszközök iránt, illetve el tudják-e sajátítani a hozzájuk illeszkedő technikákat?
- motiválják-e a játéktevékenységben a mai óvodásokat a régi népi játékeszközök?
- eredeti rendeltetésük szerint vonják-e be ezeket a játékeszközöket a gyermekek egyik-másik játéktevékenységükbe (szerepjáték, bábjáték, mozgásos játékok)?

A népi játékeszközök készítése és játéktevékenységükben való alkalmazása során hipotéziseim a következők:

- Feltételezem, hogy azok a gyerekek, akikkel a tavalyi év során foglalkoztam ügyesebben fogják elkészíteni a játékeszközöket és már emlékezni fognak az elsajátított technikákra és anyagokra
- Feltételezem, hogy az anyagok és technikák bővebb ismerete ösztönzi a gyerekeket saját játékeszköz létrehozására és használatára

- Feltételezem, hogy a játékeszköz elkészítése és játékba illesztése fejlesztő hatással van a gyermek nevelési folyamatára.

-

3.2 A vizsgálat körülményei és helyszíne

A 2020-2021-es évben gyakorlati megfigyelést végeztem a Palágykomoróci óvodában, ahol jómagam is óvodapedagógusként dolgozom. Megfigyelésem és kutatásom alapját az a lehetőség kínálta, hogy az óvoda természeti környezetben, olyan településen található, ahol az itt élők számára még a gazdálkodás, a növénytermesztés nem idegen fogalom. A megfigyelésem alapjául szolgáló tevékenységeket úgy terveztem meg, hogy változatosan és izgalmas játéklehetőségeket nyújtsanak a gyerekek számára, miközben ők maguk is kipróbálhatják a természet nyújtotta játékkészítési módokat. Ez nem csupán az óvodások kez ügyességének fejlesztésére fókuszáló folyamat volt, hanem a néphagyományok ápolásának, kultúránk értékeinek megismerésére is lehetőséget nyújtott.

A Palágykomoróci "Mesevár" óvoda bemutatása

Palágykomorócon 1957-től működik az óvoda, mint intézmény, egy vegyes csoporttal átlagosan 18-24 gyerekekkel. A régi óvoda épületét 1997-ben balesetveszélyessé nyilvánították és lebontották, ekkor költözött át a Palágykomoróci Általános iskola épületének egyik részébe, ahol jelenleg is működik.

Az óvodavezető Penyák Éva, aki 2016 szeptemberétől vezeti az óvodát. Az óvoda kollektívája 8 emberből állt, az óvoda vezetője, 2 óvónő, 1 zenenevelőm 1 dada, 1 szakács, 1 gondok és egy mosónő. 2017 nyarán felújító, javító munkálatokat végeztek az óvodában a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program keretében. Az óvodát teljes egészében felújították, minden helységbe új bútort helyeztek el, különféle konyhai és technikai eszközökkel látták el az óvodát. 2019 nyarán egy új játszótérrel gazdagodott.

A 2020-2021-es évben a "Mesevár" óvoda egy vegyes csoporttal működött: 22 gyerek jár az óvodába, abból 9 lány és 13 fiú. Az óvodában magyar nyelven történnek a foglalkozások, bár számos ukrán gyermek járt a csoportba, akiknek egyik szülője vagy nagyszülője magyar, így ők is értenek, beszélnek magyarul, ha pedig valamit nem értenének, az óvónők természetesen ukránul is elmondják. Az utóbbi években az óvoda nagy fejlődéseken ment keresztül. Az óvoda pedagógusai különböző továbbképzésekre járnak, hogy innovációkat vigyenek be az óvodai életbe.

Felszereltségét és eszközellátottságát tekintve az óvoda jó helyzetben van. A 2017-es felújítás után, amely a Magyar Kormány óvoda felújítási programjának köszönhető, a szülők is jelentősen támogatták az óvoda eszközfelszerelését: játékeszköz illetve módszertani eszközökkel bővült az óvoda felszereltsége - különböző kirakókkal, társas játékokkal, mesés, verses- és természet ismereti könyvekkel, fa játékokkal, babákkal, autókkal, különböző műanyag játékokkal, figurákkal, hullahopp karikákkal. Az óvodában jól felszerelt bábsarok is rendelkezésre áll – paravánnal és különböző bábfajtákkal. Ezen kívül az óvodai élet számos területét segítő módszertani és játéksarok is megtalálható a csoportszobákban: van konyhasarok, könyvespolc, fodrászat, sportsarok, egy beltéri mászóka, élősarok, ahol a gyerekek növények gondozásában is besegítenek. A nemzeti sarok (magyar és az ukrán tematikákkal) szintén megtalálható az óvodában. A naposság rendjét szemléltető sarok is megtalálható, ahol a gyermekek játékos formában értesülnek az aznapi munkafeladatok illetékeseiről. Az óvoda teljesen felújított játszótérrel is rendelkezik.

2019 tavaszán a magyarországi testvér településről, Jákóról érkezett vendégektől az óvoda játékeszközöket kapott. Ezek között számos babakocsi, teherautó, labda, ugráló kötél, babák, talicskák, homokozáshoz szükséges játékok is voltak. Továbbá, az óvoda rendelkezik egy zongorával, illetve a zenei foglalkozásokhoz szükséges csörgő, zörgő gyermekhangszerekkel.

A Gálócsi Oktalási-Nevelési Komplexum bemutatása

Az intézmény korai szakaszában szezonális óvodaként működött, amelyet általában nyáron vehettek igénybe a szülők. Számos falu gyermekei járhattak oda, helyhiány vagy óvoda hiány miatt. Ezek a következő falvak voltak: Kisszelmenc, Palágykomoróc, Palló, Bátfa, Tarnóc, Sislóc és persze Gálóc. A gyerekeket autóbusz szállította és eleinte három csoporttal működött, kis-, közép- és nagy csoport. 1977-től működik napközis óvodaként, közel 50 gyermekkel indította el munkáját.

Az óvoda vezetőnöje Szaniszló Erzsébet, aki készségesen segítségemre volt a kutatási megfigyelésem kivitelezésében. Elmesélte, hogy a gyermekek létszámának csökkenése miatt 1991-től már csak 1 csoporttal működött az óvoda, viszont előtte sokáig 2 csoportjuk volt. Ez a létszámcsökkenés más óvodákra is kihatott, viszont akadt akkoriban olyan helység is, ahol az ellenkezője volt tapasztalható, a Sislócon megnyílt óvoda azonnal 4 csoportot indított. A hiány pótlására, az iskolát az óvoda épületében a második szinten

helyezték el, 1992-ben Gállocsban. Mégis voltak olyan év, amikor az óvoda bezárásán gondolkodtak. A válságos évek után egyre többen pártoltak át hozzájuk, így stabilizálva a gyerekek létszámát. Kialakult az a nézet, miszerint azok a szülők adják a sislóci óvodába gyermekeiket, akik ukrán nyelven szeretnék őket tanítani. Gállocsban romák is élnek, ők viszont mégsem járnak óvodába, azok a gyerekek akik pedig az óvoda csoportjának tagjai többségben magyar ajkúak.

Az óvoda épületét az átadástól számítva állami támogatás hiányában, önerőből javíttatták, át fedték az iskola tetőszerkezetét, lefestették az ajtókat és az ablakokat, illetve kimeszelték az osztályokat. 2007-ben az Óbudai Református gyülekezet anyagi támogatása nagy segítségükre volt, akik által bevezették a vizet és vécét szerelhettek be. 2019-ben a Magyar Kormány által finanszírozott Kárpát-medencei program keretében az oktatási intézmény teljes körű beltéri felújításon ment keresztül.

2012. október 12-én alakult meg hivatalos nevén Gállocsi Oktalási-Nevelési Komplexum, amely addig is helyet adott a közigazgatásilag más-más szervezethez tartozó óvodának és elemi iskolának. Az összevont intézmény alkalmazottjai az igazgató, igazgató-helyettes, két óvodapedagógus, egy zenei nevelő, négy alsós tanár, egy dada, szakács, mosónő, gondnok.

Az óvoda az épület alsó szintjén található. Ugyanez a szint ad helyet a következő helyiségeknek: öltöző, játszó, hálósoba, ebédlő, mosogató- és konyha rész, illemhely. Az iskola egyes helységei is e szinten kapnak helyet, ilyenek a tanári, szertár és módszertani szakterem.

Az óvodai csoportot két pedagógus felváltva nevelgeti, oktatja valamint nevelésükben részt vesz még egy zenei nevelő és egy dada. Az idejáró gyerekek létszáma jelenleg 23 köztük 7 roma gyerek van, akikkel egy héten kétszer az igazgatónő külön tanterv szerint tart foglalkozásokat.

Szanyi Gizella az óvoda rangidős óvónője. Tanulmányait még 1982-ben végezte a Munkácsi Tanító képző szakiskolában óvónő szakon. 34 éve tevékenykedik már különböző helyeken, de 25 éve dolgozik óvónőként. A jelenlegi óvodai csoportjába 23 gyermek jár, ebből 8 közép-nagy csoportos gyermek van és 7 roma származású. Számos alkalommal vett részt továbbképzéseken, amelyeket a Módszertani Szakintézet szervezett az atesztálódó óvónőknek. Egy alkalommal Beregszászban is részt vett továbbképzésen, amelynek a II. Rákóczy Ferenc Magyar Főiskola adott helyet, viszont az itt szerzett óraszámokat a Módszertani Intézet nem fogadta el. Nincs kedvenc fejlesztési, nevelési

módszere vagy területe, mindet egyformán fontosnak tartja. Úgy véli, hogy a gyermek akkor tud igazán fejlődni, ha minden oldalról kapja a fejlesztést, minden területet összevonva. A gyermek maga is igényli a komplexitást, hiszen mindig érdeklő őket valami, tele vannak kérdésekkel. Nem csak az a lényeg, hogy mi, pedagógusok beszéljünk, hanem, hogy a gyermek megtanulja kifejezni magát, fejlődjön képzelet ereje, nyelvi készségei, viselkedési normái. Nem zárkózik el új módszerektől vagy újításoktól, de nem veti el a bevált régi módszereket sem. Szeret megújulni, fejlődni, új dolgokban részt venni. Sokszor régi módszerrel kezdi a dolgok megközelítését, majd fokozatosan vált az új felé. A hagyományőrzést már régen fontosnak tartja. Számos alkalommal szoktak a gyerekekkel valamilyen hagyományon alapuló foglalkozást tartani. Követik a jeles- és a világnapokat. Szereti az egyszerű természetes anyagokat, amelyek által együtt a gyerekekkel létre tudnak hozni valami újat. Adventkor minden gyermekkel személyre szóló adventi koszorút készítenek, amelyre jelképesen gyertyát tekernek papírból és az előre kivágott lángokat hetenként egyesével ragasztják fel, így is erősítve a gyerekekben az adventi várakozás fontosságát és értékét. A hagyományőrzést nem csak a barkácsolás területén szokták gyakorolni, hanem különféle magyar táncok alaplépéseit is tanítgatja a gyermekeknek. Szeret a gyerekekkel színdarabokat előadni, ha a csoport létszám úgy engedi. Feladatának érzi, hogy a gyermekeket minél több impulzussal lássa el, minden területből, minden irányból. "Ha jól figyelünk, a gyermekeknél már kicsiny korukban észrevehetjük, hogy ki miben jobb, kit milyen terület érdekel jobban, így támogathatjuk a gyermekek erősségét és sikereit. Valaki a versmondásban jobb, más pedig a számolásban, a feladatunk, hogy az impulzusok által kihozzuk belőlük a legjobbat és elindítsuk őket a helyes úton."

3.3. Vizsgálati módszer

2020-as év szeptemberéig a Palágykomoróci óvodában két csoport működött, viszont az elballagott gyerekek száma miatt szeptembertől csoportösszevonásra volt szükség. A kialakult vegyes csoport 20 gyermeket foglalt magába, akik közül 4 roma gyermek nem állandó jelleggel vett részt az óvodai életben. A közép-nagy csoportos gyerekek vettek részt a foglalkozásokon, 10 gyermek részvételével, akik közül 7-en nagycsoportosak és 3-an középcsoportosak voltak. Szeptemberig én tartottam a gyerekeknek az éves terv szerinti kézműves foglalkozásokat, ezért úgy gondoltam, hogy a népi játékeszközök elkészítésének folyamatát is én fogom megismertetni a gyerekekkel,

így jobban megfigyelhetem az év folyamán megmutatkozó fejlődésüket manualitás, gondolkodási-tanulási kompetenciáik, valamint játéktevékenységük terén.

Vizsgálati módszerem az irányított tevékenykedtetés és a résztvevő megfigyelés volt. Előbbi módszerrel a tevékenységek folyamán a játékeszközök készítése, utóbbival a játékeszköz használata közben és után is megfigyeltem, milyen játékhelyzetek alakultak, milyen motivációk születtek új játékokra. A karantén helyzet miatt nem volt lehetőségünk minden anyag típust beszerezni, de törekedtünk arra, hogy a természetben is megtalálható anyagokat alkalmazzuk. Tavasszal, az ünnep előtt tojást festettünk, hiszen a tavaszi időszakban hosszú ideig nem működhetek az óvodák és erre az időszakra érkeztünk vissza az óvodába. Igyekeztem úgy összeválogatni a foglalkozások tartalmát, hogy egyszerre fejlessze a gyerekek finommotorikáját, értelmi kompetenciáját és érdekes is legyen számukra (1. sz. melléklet, 1. táblázat). Miután elkészítettünk egy játékeszközöket, megfigyeltem azok használatát a gyerekeket tevékenységükben. Játékot indítottam direkt és indirekt módon, vagyis volt, amikor kezdeményeztem vagy bedobtam nekik egy ötletet, de volt arra is példa, hogy a foglalkozást még be sem fejeztük, máris játékká alakult át. Kedvezett a résztvevő megfigyelés elvégzése szempontjából az a tény, hogy a gyerekek már ismertek.

A 2020-2021-es évben végzett kutatásom a szakdolgozatom alapjául szolgált. Jelenlegi kutatásom módszere is az irányított tevékenykedtetés és a résztvevő megfigyelés. Népi játék eszközkészítő foglalkozásokat tartottam, amelyeken megfigyelhettem a gyermekek viselkedési formáit, fejlődését és eszközhasználatát. Ettől felbuzdulva szerettem volna folytatni gyakorlati kutatásomat, kiegészítve más óvodai csoporttal, a Gálócsi óvodáéval, amely úgynevezett kontroll óvodaként vesz részt munkámban. Gizellával közösen állítottunk össze egy tematikus táblázatot (1. sz. melléklet, 2. táblázat). Tavalyi munkám hipotézisei mind bebizonyosodtak, miszerint a népi játékeszközök elkészítésének alkalmával fejlődött a gyerekek szókincse, bővült a természetes anyagokról való ismeretük, nagyban fejlődött finommotorikájuk, kézügyességük, figyelmük és kitartásuk. Izgatottan vártak minden foglalkozást, ha észrevették, hogy valami új, nem megszokott tárgyat vettem elő vagy volt rajtam.

A 2021-2022-es évben októbertől egészen március közepéig terveztem elvégezni a gyakorlati kutatásomat, viszont a "vismajor" helyzet kialakulása miatt nem tudtam kivitelezni a januártól márciusig terjedő megfigyelésemet.

3.4 Eredmények

A 2020-2021-es évben végzett kutatás eredményei, amelyet a Palágykomoróci óvodában végeztem

A tevékenységeket tematikailag az évkörhöz igazítva terveztem meg. Szeptembertől áprilisig úgy építettem fel a tevékenységeket, hogy mind nehézségi szintjét, mind összetettségét, eszközhasználatát tekintve alkalmazkodjon az Óvodai Nevelési Programban meghatározott életkori sajátosságok nyújtotta lehetőségekhez (Kononko, 2019).

Őszi időszak: Csutkamalac készítése (2. sz. melléklet, 1. foglalkozásterv):

Ősszel sok alkalom adódik a termésekkel, őszi szürettel való foglalatosságra. Ilyen a kukorica betakarítása, a tengeritörés, -hántás. A gyerekek otthon is találkoznak e gazdasági növényvel, ismerik a külső jegyeit, hasznosságát. A játékeszköz készítés őszi időszakban sok témával kapcsolódhat a kukorica többféle részéhez. Ezt a lehetőséget használtam ki a csutkamalac készítés kapcsán is. A témára hangolódást egy beszélgetéssel indítottam és lassan haladtam témánk irányába. A malackát, mint egy vendéget hoztam a gyerekeknek, így ismerkedtünk meg vele. A gyerekek érdeklődők voltak, mindenki szeretett volna egy saját csutkamalacot: ez jó motiváció volt az elején. Az előre elkészített kismalac felkeltette az érdeklődésüket, hiszen nem szokványos játékot láttak maguk előtt. Izgatottan várták, hogy mikor kezdjük el az elkészítést. A kezdeti magyarázatot és bemutatást nagy figyelem kísérte, könnyen követték, csak a füleket rögzítése igényelt segítséget (3. sz. melléklet, 1. sz. fotó). Ekkor a párban való munka tűnt a legjobb megoldásnak, hiszen segítséget a mellettük ülőtől kértek, vagy akiknek így sem sikerült, azoknak én is segítettem. Látszott, hogy a csomókötés nehézséget okozott számukra, hiszen ez volt az első foglalkozásunk, éppen ezért nagyon alaposan gyakoroltattuk. Ezen a nehézségen átlendülve bátran haladtak tovább az elkészítésben. Az orr elkészítése is szintén nehezebb feladatnak tűnt, de kitartottak a gyerekek az önálló munkavégzés mellett (3. sz. melléklet, 2. sz. fotó). A végeredmény magáért beszélt (3. sz. melléklet, 3. sz. fotó). Az volt a legizgalmasabb része a játéknak, hogy a kismalacok elkészülte után máris meseszereplőkké változtak át a kis figurák, és részt tudtak venni a mese eljátszásában. Valamelyik gyermek egy véletlen hatályos módon felvetette, hogy játsszuk el a három kismalac és a farkas mesét és énekeljük el az abból tanult dalocskát. Boldogan táncoltatták

a malackákat az énekben, vagy futottak körbe, amikor a farkas elfújta a házat. Ezután leszedték a játék házakat, a műanyag házi állatokat és folytatták a játéktevékenységüket. Amint egy elkezdte, köréje gyűltek a többiek is és csatlakoztak a játékhoz. Játéktevékenységükben megjelent a szerepjáték és a mesedramatizálása. Amikor levették a kisházakat és a többi állatos figurát, akkor egy farm helyszíne jelent meg, ahol utánozták az állatok hangjait, tevékenységeit.

Csutkabárány készítése (2. sz. melléklet, 2. foglalkozásterv):

A Csutkamalac sikerén fellelkessedve folytattam a kukoricából készült állatok készítését a gyerekekkel. Már előzőleg nagy sikert aratott a kézműveskedés, nagyszerű visszhangja lett a kismalackáknak, sokat meséltek a malacka elkészítéséről a szülőknek. Izgatottan várták már a csutkabari elkészítését is. Már ismerték az alapanyagokat, eszközöket, így már előzetes ismereteik által gyakorlottan tudták mondani az elnevezéseket és használatuk sem volt ismeretlen a gyerekek számára.

Felkeltette a gyerekek érdeklődését a bemutatott barika. Ismét nagyon kíváncsiak voltak az elkészítési folyamatra. Minden asztalra került egy mintadarab, hogy közről meg tudják szemlélni, tapogatni, hogyan is néznek ki rajta a részletek, milyen a textúrája (3. sz. melléklet, 4. sz. fotó). Az alapanyagokból mindenki választott egy tetszőleges darabot és elkezdtek az elkészítési lépéseket. A lábak kötözésénél nagyon figyeltek, viszont még mindig segítségre volt szükségük (3. sz. melléklet, 5. sz. fotó). Az ezelőtti foglalkozás volt az első alkalom, amikor gyakorolni tudtuk a kötözést, így arra a mozdulataira emlékezve próbálták ismét végrehajtani a folyamatot. Voltak már, akik kérték a mellettük ülő segítségét azonnal, azonban a csomózás még mindig okozott nehézséget, de összességében látszódtott a gyakorlás. Ezt a mozdulatsort kétszer kellett megismételniük mivel a báránynak elől és hátul is vannak lábai. Viszont nagyon tetszett nekik, amikor a vattát, mint a bárány bundáját kellett széjjelebb húzni és feltekerni a báránykánkra, majd két tenyerük közzé fogni és meghengergetni, azt mondták, mintha báránnyal mosnának kezét szappan helyett. Érdekes és kreatív volt a hasonlat. Vattával helyettesítettük a gyapjút, mivel nem sikerült beszerezni. Közben arról is beszélgettünk a gyerekekkel, hogy mi készülhet gyapjúból? A barikák elkészülte után megint játék következett, nagyon elégedettek voltak a munkájukkal és boldogan játszották el a báránykám csengő szóló kezdetű énekét. Ezután saját játékba kezdtek, ahol közösen játszottak más állatokkal, de voltak olyanok is, akik még az énekét ismételték. Mint az előző alkalommal, itt is a

játékházakat vették le és rakták szét az asztalon, körben állva minden oldalról megkerülve kezdtek játszani (3. sz. melléklet, 6. sz. fotó). Játékukban ismétlődött a farmos játék: gyakorolták az állatok hangját, eljátszották mit szoktak csinálni a farmon.

Csuhéangyal készítés (2. sz. melléklet, 3. foglalkozásterv):

Nagyon érdekes és figyelem felkeltő volt a gyerekek számára az, hogy a karácsonyról kezdtem el beszélni, pedig még nem értünk el Adventhez. Újra a kukorica részét, a csuhét kínáltam fel alapanyagként. Ezúttal megbeszéltük, hogy angyalkát készítünk. Kíváncsian várták, hogy mikor kezdenek hozzá a munkához. Tudatosítottam a gyerekekben, hogy a csuhé úgy viselkedik, mint a papír: ha megnedvesítjük, szépen hajlik, engedelmeskedik a kezünk között, és nem reped, gyűrődik. Ez a tapasztalás új volt a számukra. Természetesen mindenki részt szeretett volna venni a csuhé vízbe nyomogatásában, az áztatásban (3. sz. melléklet, 7. sz. fotó). Amikor kiszedtünk a vízből mindenki számára elegendő csuhét, kiválasztottak egy tetszőleges darabot az angyal testének-fejének. Gondosan kialakították a fejet, segítséggel megcsomózták, hogy a formáját is megtartsa. Egy másik csuhé darabból figyelmesen levágták a szárnyak formáját és lépésről lépésre a helyére helyezték és felkötötték azokat (3. sz. melléklet, 8. sz. fotó). A szárnyak rögzítése már könnyebben ment az előző tapasztalatok és gyakorlás miatt. Úgyesen dolgoztak párban, hatékonyan segítettek egymásnak (odatették az ujjukat, ameddig a másik bekötötte) (3. sz. melléklet, 9. sz. fotó). Érdekes volt viszont, hogy megkérdezték, most, amikor már elkészültek mit is csináljanak az angyalokkal. Én pedig visszakérdeztem, hogy szerintetek mit csinálnak az angyalok? Rögtön jött is a válasz, hogy repkednek és huncutkodnak. Kértem, hogy mutassák meg, így elkezdtek az angyalokat körbe-körbe reptetni a szobában, volt, aki lábujjhegyen járt eközben, volt, aki nem, mégis betartottak egyfajta sort szaladgálás közben (3. sz. melléklet, 10. sz. fotó). Majd leültek kicsit elfáradva a szaladgálástól és mint egy babázásba kezdtek az angyalokkal. Adtak nekik is inni, enni. E játékban a funkciójáték és a szerepjáték jegyeit tapasztaltam, hiszen a reptetés folyamata örömteli szórakozás volt számukra. A babázás, az angyalkák etetése, gondozása a mamás játék cselekvéseire mutatott. Tehát az állatfigurák funkciószerű használata, velük szemben pedig az „angyalka”(baba) játékba vonása azt mutatta, hogy a gyerekek rendelkeznek megfelelő ismeretekkel a környező világról, jól alkalmazzák ezeket az ismereteket, életszerű szituációkba helyezik az általuk készített eszközöket. A

kézügyességük a csomókötözés gyakorlatában fejlődött, kialakult az ebben való jártasságuk.

Téli időszak: Kukorica nyaklánc és libagége karkötő készítés (2. sz. melléklet, 4. foglalkozásterv):

A kukorica, mint alapanyag, számos variációt nyújt a barkácstevékenységben. Ezúttal a téli időszakban, mivel szezonja volt a pattogatott kukoricának, érdekesnek találtam a gyerekek számára olyan ötlettel előállni, amelyet ebben a formában nem ismernek. Régen a karácsonyfán fűzérként szerepelt a felfűzött pattogatott kukorica, ma viszont csak, mint csemegét ismerjük. Én magát az elkészítési technika szépségét láttam benne. A gyerekek meglepődve látták, hogy nyakláncot is lehet belőle készíteni, hiszen még soha nem láttak és nem készítettek effélet. Régi szokásokban is fellelhető volt falubúcsúkor, hogy színes mézeskalács nyakláncokat készítettek, jellemző volt Palágykomorócon is, de valószínű, hogy a gyerekek nem találkoztak ilyesmivel.

A gyerekeknek nagyon tetszett az, hogy valami finomságból készíthettek játékeszközt. Megbeszéltük, hogy most nem megesszük a kukoricát, hanem ékszereket, fűzereket készítünk belőle (3. sz. melléklet, 11. sz. fotó). Mindenki kapott egy tűt, amibe már befűztem a cérnát, Megbeszéltük, hogy a tű egy szűrőeszköz, mindenki figyeljen oda a használatára, hogy ne szűrjék meg magukat és a másikat sem, legyenek óvatosak. Elmagyaráztam nekik, hogy a pattogatott kukorica két oldalát megfogjuk és megkeressük az a pontot, ahol a fehér habja van és át tudjuk szűrni. Ha kettéesik semmi baj nincs, felvesszünk egy másikat és folytatjuk (3. sz. melléklet, 12. sz. fotó). Ez a munka kiválóan ment számukra, először egy-két gyermek szomorkodott a széttört kukoricaszemek miatt, de volt mindenkinek bőven, így gond nélkül folytatták tovább. A széttört szemeket nyugodtan megehették.

A fűzés tevékenységét a kisebbek számára más alapanyaggal helyettesítettem, hiszen ők még nem képesek átszűrni a tűt a kukoricán. Nekik a libagége (csiga) tésztát kellett pamutra felfűzni a kicsi ujjuk egyes mozdításával merevebb zsinórra. Nagyon koncentráltak, alig lehetett hallani akár beszélgetést is közben, esetleg annyit, hogy méregették, kinek van már hosszabb (3. sz. melléklet, 13. sz. fotó). A kisebbek is nagy lelkesedéssel vettek részt a tevékenységben, igyekeztek minél hosszabb „ékszereket” készíteni, az eredménynek pedig nagyon örültek. Büszkén magukra öltötték az elkészült darabokat, és abban folytatták a játékot, például főzőcskézés közben viselték, olyanok

voltak, mint "anya". Voltak olyan gyerekek, akiknek kedvük volt kifesteni, de ha már egy kettő elkezdett festeni, akkor vonzotta a többieket is. Élénk színeket választottak a festésnél. Ebben a játéktevékenységükben a szerepjáték dominált, ahogy hasonlítani szerettek volna édesanyjukra. A kislányok is boldogan viselték az ékszereiket, büszkén mutatták meg mit készítettek (3. sz. melléklet, 14. sz. fotó).

Zajkeltő hangszer készítés (2. sz. melléklet, 5. foglalkozásterv):

A hangszerek készítése teljesen új barkácsolási lehetőség volt a gyerekek számára. Teljesen felkeltette a gyerekek érdeklődését az, hogy nem láttak még ilyen természetes anyagból készült hangszert, ami még játék is lehet egyszerre. Kíváncsiak voltak a hangjára, bár a megszólaltatáshoz szükségük volt némi gyakorlásra. A recsegő elkészítésénél először mindenki megnézte, megfogta, megforgatta az elkészítendő tárgyat, megismerkedve kinézetével és elemeivel.

Az alapanyagokat, mint az előre felvágott nádat, zsineget és a zsírpapírt kiraktam az asztalra és egy szemvillanás alatt már szét is kapkodták kíváncsiságukban és igyekeztek minél hamarabb elkészíteni, persze azért egy két lépésen túl kellett lendülnünk. A zsírpapírt már ismerték, mint alapanyagot, finoman ráhelyezték a botunk végére, viszont nagy odafigyeléssel kellett bekötözniük, úgy hogy a papír se szakadjon el és a kötés is jól tartsa a papírt, szoros legyen. Egymás segítségét kérték, de azért besegítettem én is a helyes kivitelezésben (3. sz. melléklet, 16. sz. fotó). Miután belevetettük magunkat a munkába, gyorsan készen is lettünk a hangszerrel, talán ez volt a könnyebb része, hiszen a megszólaltatást, már gyakorolniuk kellett.

A szájukat fel kellett készíteni az ú hang hosszú mondására és egyben a levegő kifújására, hiszen erre a kettőre egyszerre van szükségünk. Végül már annyira jól belejöttek, hogy nem akarták abbahagyni a „zenélést”. Azt találtuk ki, hogy alakítunk egy népi fúvós együttest, ahol ők lesznek a zenészek és közösen egyszerre fújhatják hangszerüket (3. sz. melléklet, 17. sz. fotó). Akkora zenebona zendült, hogy időnként egy kis csendet is kértünk, így legalább addig a zenészek is kifújhatták magukat, majd újult erővel fújták tovább sípjukat.

Ennek a hangszernek a sikere sokáig élt még a gyerekek körében. Újszerűségével, és egyedi mivoltával nem bírtak betelni. A szerepjátékot elemei köszöntek vissza a spontánjátékukban, hiszen „zenekar” lettek, és megállás nélkül fújták a „muzsikusok”.

Technikai tudásuk tovább mélyült az új anyagok megismerésével (bőrök), valamint tovább gyakorolták a többszöri körbetekerést és a duplacsomó kötését.

Pamutbaba készítés (2. sz. melléklet, 6. foglalkozásterv):

Alapanyagként kézenfekvő a fonal használata, mikor olyan játékeszközöket akarunk készíteni, ami leköti a gyerekek figyelmét. Babakészítéssel már találkoztak, hiszen a csuhébaba más ismert volt számukra. A pamutbabák pusztá látványa felkeltette az érdeklődésüket és alig várták, hogy elkezdjük az elkészítését. Igyekeztem szép, színes fonalakat beszerezni, így fokozni a gyerekek szépérzékét, színismeretét, illetve próbáltam kedvezni a fiúknak is a színekkel (3. sz. melléklet, 18. sz. fotó). Elnyerte a tetszésüket, hiszen a rózsaszínek számos árnyalatát raktam eléjük, és a fiúk kategorikusan a kék, zöld és bordó színeket választották. Már az előző foglalkozásokon is gyakoroltuk a fonalak megkötését, mégis segítségre volt szükségük, hiszen itt a fonal szélessége vékony volt és a megkötéseknél szükség volt valakire, aki megtartja az első kötést, hogy az ki ne oldódjon (3. sz. melléklet, 19. sz. fotó). A nagyobbak már tudtak segíteni egymásnak és én is kitartásra és odafigyelésre buzdítottam őket, ha nem sikerült egy párszor bekötniük vagy rögzíteniük a fonalat.

Amikor mindenki készen lett a kötözgetéssel büszkén nézegették babáikat és már szinte azonnal elkezdődött a babázás (3. sz. melléklet, 20. sz. fotó). Tetszett a lányoknak az, hogy a baba szoknyáját alkotta cérnaszálak libegtek, repültek. Táncoltatták őket az asztalon. A foglalkozást követően a fiúk például felrakták a babájukat a játékautóra vagy a teherautó platójára és futkorásztak velük, a lányok közül volt, aki megfésülte a baba szoknyáját, mintha a haja lenne, vagy betette a kiságyba elringatni illetve karjaikat összekulcsolva altatták őket. Az óvodában nincs annyi baba, hogy minden lánynak jusson, de így, hogy készíthettek sajátot, le sem akarták tenni őket. Játékuk során a szerepjáték elemeit véltem felfedezni, könnyen tudtak hasonlítani az anya szerepével. Most a fiúk is kicsit előtérbe kerülhettek, hiszen az óvodában nincs fiú baba, de mivel a fiú babák lábát bekötöttük, mintha nadrág lenne rajtuk, ezért számukra is örömteli volt a babával játszás, viszont ők hamar visszatértek a fiús játékszerekhez.

Tavaszi időszak: Kukoricaszár paripa készítés (2. sz. melléklet 7. foglalkozásterv):

A kukorica, mint alapanyag, továbbra is terítéken maradt a barkácstevékenységeink megvalósításában. A szár felhasználása kitűnő kiindulás lehet játéklovacska készítésénél.

Ennél a foglalkozásnál a gyerekek nagyon élvezték, hogy lovat készíthetnek és, hogy maguk is lehetnek csendőrök vagy katonák. Kezdetkor megbeszéltük velük, hogy kik voltak a csendőrök, katonák, láttak-e már lovas felvonulást? Tudják-e, hogy a ló régóta az ember segítőtje, mind a közlekedésben, mind a gazdasági munkákban? Ezután belekezdünk a lovak elkészítésébe. Első lépésként kiválasztották a tetszésüknek és méretüknek megfelelő kukoricaszárat, viszont eleinte nem a lovat látták benne, hanem kardoztak vele. Aztán mégis belefogtak a munkába, izgatottan figyelték az elkészítés lépéseit, figyeltek a magyarázatra. A szárok keresztirányú rögzítése teljesen új volt a gyerekek számára, viszont amint sikerült nekik megfogni és megkötni, ezáltal felbátorodtak. Elmagyaráztam nekik, hogy először az egyik végét rögzítjük a botnak, majd pedig a másik végét is ráhajlítjuk a kukoricaszárra és azt is rögzítjük. Lassan haladtunk a csomózásokkal, de közben gyakorolták a műveletet (3. sz. melléklet, 21. sz. fotó). A kisebbek segítséggel boldogultak, így nem szerettek volna sörényt a lovukra, de a nagyobbak megpróbálták elkészíteni, igyekeztek végig vinni a feladatot (3. sz. melléklet, 22. sz. fotó). Míg a nagyobbak még folytatták a munkát, a kisebbek már el is mentek "lovagolni", érezhető volt a játékeszköz kipróbálásának azonnali igénye, felfedezhető volt a funkcióöröm. Amint készen lettek a nagyobbak, ők is csatlakoztak hozzájuk. Népzénere lovagolták körbe-körbe a csoportszobát, de a nagyok szökdelése már inkább hasonlított a lovaglásra, így a kisebbek igyekeztek leutánozni a mozdulataikat. Majd kint az udvaron ügetőversenyt rendeztünk. Szerepjáték és szabályjáték elemei jelentek meg gyerekek „lovas” játéktevékenységében: szerepjáték, mert ők voltak a katonák, mint „márciusi ifjak”, másrészt pedig szabályjáték, mivel versenyt rendeztünk egyszerű szabályokat véve alapul (ügetve kellett végiglovagolni a pályán). A kukoricaszár lovacsák az elkészítés öröme túl segítettek a lovaglás élményének játékos megtapasztalásában is, ami újszerű és élvezetes volt a gyerekek számára. Bár inkább fiús játék volt, de a kislányok legalább akkora izgalommal csatlakoztak, mint a fiúk.

Textil nyuszi készítés (2. sz. melléklet, 8. foglalkozásterv):

Húsvét közeledtével a húsvéti nyuszi készítése aktuálissá vált. Alapanyagként a változatosság miatt textilből terveztem elkészíteni. Amikor megmutattam nekik az előre elkészített nyuszikát, rögtön felcsillant a szemük (3. sz. melléklet, 23. sz. fotó). Számomra biztató volt, hiszen láttam rajtuk, hogy mindenki aktívan részt szeretne venni az elkészítésben és vágyakoznak az új ismeretek elsajátítására (3. sz. melléklet, 24. sz. fotó).

Nagyon figyeltek, hogyan kell behajtani és megkötni a füleket, ezért én újra és újra megmutattam az asztalnál ülőknek a műveletet (3. sz. melléklet, 25. sz. fotó). Már sokan boldogultak önállóan is, de tudták, ha nem megy, segítséget kérhetnek egymástól. Legnehezebb művelet talán a feltűrt anyag kezekként való rögzítése volt, mert ekkor három irányba kellett tekerni a pamutot (3. sz. melléklet, 26. sz. fotó). Aki készen volt, az, az ujjaira felhúzta, és mindenki megvárta, amíg a másik elkészült. Ezután megkérdeztem, hogy ismer-e valaki nyuszi verset, dalt vagy mondókát. Rögtön a "Nyuszi fülét hegyezi" mondókát mondták, ezt el is játszottuk. Ezután nagyon kérték, hogy kapcsoljam be a nyuszi táncot, amit tanultunk már előzőleg. Nagyon élvezték, hogy a nyuszi mindig ott volt az ujjainkon, miközben ők táncolhattak. Majd a tánc végén pihentek, mert elfáradtak a mozgástól és szintén „ugrálóst” játszottak az ujjakkal, mintha életre keltették volna a nyuszikat. Annyira tetszett nekik, hogy nem akarták az óvodában hagyni új játékeszközüket. Mindenképpen haza akarták vinni, nagyon boldogok voltak, hogy eltudták készíteni. A nyuszikat feltudják használni mesedramatizáláshoz, mindenki részt tudott benne venni.

Tojásfestés (2. sz. melléklet, 9. foglalkozásterv):

A húsvéti szokásokhoz az ezelőtti foglalkozásunk is csatlakozott, így a témát kibővítettem és a locsolkodás, tojásdíszítés és ajándékozás oldaláról is bemutattam a gyerekeknek. Nézegettünk képeket amelyek régi locsolási szokásokat, hímeseket elevenítették fel. A nagyobbak közül már volt pár gyerek, akik festettek otthon tojásokat egyszerű eljárással, de a többsége még nem foglalkozott ilyen dologgal, hiszen a karantén miatt nem volt szabad a locsolkodás, így több háznál a tojás festés is elmaradt. Ezért is gondoltam, hogy nagyon érdekes lesz a gyerekeknek egy ilyen foglalkozás. Nagyon tetszett nekik a különböző tojás festési módok szemléltetése, a képeket közelebbről is megtudnák nézni. Amikor pedig rátértem arra, hogy mi is tojást fogunk festeni hangos "hurrázásba" kezdtek. Ez nagyon pozitív volt számomra. A tojás tulajdonságait már mindenki ismerte, viszont amikor megmutattam a bicikli felsőt, csak találgattak, hogy mi lehet (3. sz. melléklet, 27. sz. fotó). Amikor megmondtam, persze mindenki elkezdte sorolni, hogy kinek milyen színű biciklijé van. Mondtam nekik, hogy jöjjenek, szagolják meg, tapintsák meg, nézzék meg az anyagát. A szagára fintorogtak, hiszen nem túl kellemes, de mondtam, hogy nem is szaglászni hoztam, hanem hogy felvágjuk. Vékonyabb köröket vágtam belőle nekik, türelmesen megvárták, amíg mindenki kap belőle. Miután

választottak tojást és kaptak gumit, leültek a székökre és ismerkedtek az anyagokkal. Egy tojáson bemutattam, hogy hogyan is kell rátenni a gumit a hosszanti vagy keresztirányú tengely mentén. Még ez ismeretlen mozdulat volt számukra, hiszen eddig ilyet nem csináltunk, illetve féltek, hogy eltörik a tojást, de voltak egy páran, akiknek egyedül is sikerült ráhelyezni a gumit a tojásra. Akiknek nem ment elsőre, azoknak segítettem (3. sz. melléklet, 28. sz. fotó). A harisnyába való belehelyezés és a hurok kötés már könnyebben ment számukra. A pálcikát is vigyázva átszúrták a harisnyán. Választottak színt és elkezdődött a mártogatás (3. sz. melléklet, 29. sz. fotó). Először féltem, hogy a mártogatás ideje alatt unatkozni fognak, viszont mindenki csendben beszélgetett a másikkal, kinek milyen színű, mennyire fogta már be a festék, vagy éppen játszásba kezdtek, hogy egyszerre húzogassák, mártogassák a vízbe a tojásokat. Amikor leszedtük a harisnyát nagyon örültek az elkészült műveiknek. Óvatosan kiemelték a harisnyából, lassan lehúzták a gumikat és lerakták a papírjaikra. Nézték, forgatták, hogy milyen szép lett, és, hogy mindet ők készítették. Összeraktuk a tojásokat egy kupacba, de ők mindig jártak őket nézegetni, mindenki tudta, hogy melyiket készítette, hiába voltak köztük ugyanolyan színűek (3. sz. melléklet, 30. sz. fotó). Elégedettek és büszkék voltak. Sikerült elsajátítani a tojásfestés technikáját, amely során sok koncentrációra, türelemre és összehangolt csoportmunkára volt szükség. Eközben erősödött a hagyományok iránti tisztelet, szeretet, a régi szokások iránti érdeklődés.

A tevékenységek elvégzése utáni következtetések:

Az időtényező - kezdetben a gyerekek sokkal szétszórtabban viselkedtek, nehéz volt a figyelmüket egy adott tevékenység felé terelni, ami köszönhető volt a hosszan tartó karantén időszaknak, hiszen számukra is zavaró, hogy egyszer mehetnek óvodába egyszer nem. Sajnos ilyenkor sok minden elmarad. Igyekeztem minden tevékenységet a megfelelő időpontokban, aktuális alkalmakhoz köthetően megtartani.

Az ismereteik bővülése - a foglalkozások révén a gyerekek fokozatosan ismerhették meg a természetes anyagokat, a munkafogásokat és egyben az ünnepeket, az ünnepi szokásokat, illetve gyakorolhatták a kötéseket és egyéb technikákat. Könnyen kivitelezhető dolgokkal kezdtünk, amelyek rövidebb időn belül elkészíthetőek, mégis majdnem annyi idő kellett hozzájuk, mint egy hosszabb, nehezebb foglalkozáshoz az év vége felé. Ez volt az egyik olyan tényező, amelynél a fejlődés megfigyelhető volt. Minél tovább haladtunk a foglalkozásokban, annál ügyesebbek és bátrabbak voltak a gyerekek.

Motiválhatóság - az elején több időt kellett szánnom a motivációra, míg kedvet csináltam ahhoz, hogy ők is elkészítsék a játékeszközöket, viszont az utolsó pár foglalkozáson már ujjongtak, várták, hogy mit fogunk ismét készíteni.

Szókincsbővülés és kézügyesség - érezhetően fejlődött a gyerekek szókincse, hiszen új dolgokat, alapanyagokat, eszközöket ismertek meg, sokat javult a kézügyességük. Eleinte még sokszor hallottam az "én nem tudom" mondatot, de később már nem féltek a másik gyerektől segítséget kérni, illetve jól boldogultak egyik-másik munkafogással egyedül is ha szükségük volt rá (csomó kötözése, ollóhasználat, testrészek illesztése stb.).

Figyelem - a munka alatt fejlődött a figyelmük, ha valamit nem tudtak, akkor megkérdezték. Az utolsó foglalkozásoknál már sokkal elmélyültebben dolgoztak, jobban koncentráltak arra, hogy mit csinálnak és odaadón figyelték az elkészítés fázisait. A játékeszköz készítése után mindig az elkészített játékeszköz foglalta le a gyerekeket, vagyis azonnali motivációként hatott minden esetben. Ilyenkor háttérbe kerültek a modern játékok, de volt olyan is, amikor mindkét játékeszközt egyszerre használták a játékok során. Mégis elmondható, hogy az általuk elkészített játékeszköz becsesebb volt számukra. Összességében levonható az a következtetés, hogy a gyerekekre minden területen – értelmi-kognitív, beszédképesség, finommotorika-manualitás, kreativitás - építő hatással voltak a megtervezett játékeszköz-készítő tevékenységek, melyek kulminációja maga az eszközzel történő játszásban összpontosult. Játéktevékenységük során legtöbb alkalommal a szerep és a szabályjátékok jelentek meg, a kisebb gyerekeknél több esetben a funkcióöröm. Inspiráló volt maga a természetes anyagokkal való tevékenység, az, hogy addig sok esetben ismeretlen növényi részek, tartozékok nyújtottak lehetőséget jó és önfeledt játékokra, kis átalakulás (megmunkálás) során. Bár a kutatás nem reprezentatív, megállapítható, hogy a természetes anyagokból készült játékeszközöknek fontos fejlesztő szerepe van a mai óvodások életében, jól megfér a mai játékeszközök mellett, és mivel csak úgy juthatunk hozzájuk, ha önállóan, magunk készítjük el őket, a konstruáló-barkácsoló tevékenységek által mással össze nem hasonlítható pozitív tapasztalatokhoz juthatunk.

A 2021-2022-es évben végzett kutatásom párhuzamosan a Gálócsi és a Palágykomoróci óvodában

A játékeszköz készítő foglalkozásokat az évkör tematikájához próbáltam illeszteni összekapcsolni komplexen valamilyen foglalkozással például zene vagy mese,

megbeszélve a gálócsi óvónő, Szanyi Gizella ötleteivel karöltve. Amikor a Gálócsi óvoda vezetőnőjével beszéltem erről a megfigyelésről, nagyon tetszett számára az ötlet. A kontroll óvodában én csak megfigyelőként vettem részt, miközben a Palágykomoróci óvodában én vezettem le a foglalkozásokat. Úgy állapodtunk meg, hogy ugyanazon foglalkozások lesznek levezetve mindkét óvodában a jobb ellenőrizhetőség érdekében, így betekintést nyerhettem, milyen az amikor nem én vezetem le a foglalkozásokat, milyen módszereket használ az óvónő, milyen fejlettek a gyerekek és milyen kompetenciákkal rendelkeznek.

Októberi foglalkozás - sodort gyűrű, karkötő

Gálócsi óvoda	Palágykomoróci óvoda
<p>Az óvónő elmondta a gyerekeknek, hogy valami új dologgal fognak foglalkozni és bemutatott nekik egy előre elkészített gyűrűt és karkötőt. Megkérdezte a gyerekeket, hogy vajon tudják-e, hogy az mi lehet, miből készülhetett és vajon mire tudnánk még ilyen dolgokat használni. A gyerekek bátran válaszoltak, de messze jártak a megfelelő választól. Az óvónő ezután elmondta, hogy október az őszi hónapok egyike, amikor betakarítjuk a terményeket és behajtjuk az állatokat, vagyis az állatbehajtás időszaka. Számos állatot hámmal hajtanak be vagyis valamilyen kötéllel, amelyet különböző módokon tudnak hurkolni. Vannak olyan kötelek, amelyeken csavart mintázatot látunk, azok erősebbek, mert dupla szálúak. Ezért fogjuk ma mi is megtanulni a sodrás és a hurkolás technikáját, de viselhető formában. Először a gyűrűt mutatta be és készítették el (3. sz. melléklet, 31. sz. fotó).</p>	<p>Miután befejeztük az előző foglalkozásunkat felvettem a kezemre a gyűrűt és a karkötőt. A gyerekeknek nem kellett sok idő, hogy észrevegyék rajtam az újdonságot. Amint megkérdezte egy-két gyermek, hogy mi van rajtam, már jött a többi is. Körém gyűltek és elkezdtünk beszélgetni. Megkérdeztem először is tőlük, hogy ki emlékszik milyen évszak van. Ők és a szüleik mit szoktak ősszel csinálni. Volt aki a betakarítást mondta vagyis, hogy összeszedik a megtermelt zöldségeket a kertekből. Elmeséltem, hogy nem csak a zöldségeket és a terményeket szoktuk betakarítani ősszel, hanem bizony ilyenkor vannak az állatok behajtása is. Megkérdeztem arról a gyerekeket vajon tudják-e, hogy milyen eszközökkel hajtják be az állatokat. Mondtak mindenfélét és köztük volt a köté is. Ekkor levettem a gyűrűt és a karkötőt és odaadtam nekik, hogy nézzék meg, vizsgálják meg.</p>

<p>Az óvónő előre elkészítette a fonalakat vagyis felvágta a kellő hosszúságúra a gyűrűhöz és a karkötőhöz egyaránt. A gyerekek választhattak a színekből.</p> <p>Minden gyermeknek választott egy párt. Az egyik gyermekkel bemutatta, hogyan dolgozzanak párban. A fonalat az egyik tartja, a másik tekeri és figyeljék, hogy a közepe mikor fog összeugrani, akkor tekeredik kellően.</p> <p>Amikor ezzel megvannak gömböt kellett hurkolni a végére. Ennél a lépésnél mindenkinek segített az óvónő.</p>	<p>Megkérdeztem őket, hogy tudják-e, hogyan készülhetnek, azt felelték, hogy nem, de mindenkinek nagyon tetszett, így elmeséltem, hogy a gyűrű a sodrás technikájával készült, amellyel az erős kétszálás kötelek készülnek és a karkötőn pedig egy hurkolás van, amelyeket elfogunk készíteni, hogy mindenkinek legyen (3. sz. melléklet, 34. sz. fotó).</p> <p>Adtam a gyerekeknek vonalzót és különböző színű fonalakat. Megmutattam, hogy a vonalzon be van jelölve a gyűrű és a karkötő hossza, tegyék a vonalzó mentén a fonalat, mérjék hozzá és vágják le abból a színből amelyik tetszik nekik, aki nem tudja, az figyelje a másikat, hogyan csinálja, illetve segítsenek egymásnak, ha kell (3. sz. melléklet, 36. sz. fotó).</p> <p>Miután a fonalat előkészítettük, mindenki választott egy párt magának, aki mellette ült. Egy gyerekkel és is megmutattam a sodrás technikáját. Felhívtam arra a figyelmüket, hogy szorosan kell tartani az ujjacskák között a fonalat, mert kitekeredik. Amikor már kezd a közepe összetekeredni, akkor jól csinálják és folytassák egészen a végéig. Először én tekertem, amíg összeugrott, majd a párom tekerte összeugrásig a fonalat. Ezután a többiek is elkezdtek (3. sz. melléklet, 35. sz. fotó).</p> <p>Következett a gömb hurkolása. Ez minden gyereknél gondot okozott, sokaknak kilazult és újra tekerték. Végül egy gyereknek</p>
--	---

<p>Ha az egyik gyerek készen volt akkor a párja következett és a szerepek megfordultak.</p> <p>Ezután a karkötő hurkolása volt soron. Itt már minden gyermek ugyanazt a mozdulatot követte. A hurkolás 4 részből állt, mégis nehezen követték a folyamatot, végül csupán egy-két tudta önállóan megkötni, a többi gyermek az óvónő segítségét kérte.</p> <p>Miután mindenkinek kész lett mindene eljátszották a Csön, csön gyűrű körjátékot (3. sz. melléklet, 32.-33. sz. fotó). Amikor a játék után leültek játszani a lányok a babák nyakába akarták tenni a gyűrűket, vagy sodorni nekik egy újat.</p>	<p>sikerült, a többieknek én segítettem a bekötésben.</p> <p>Amikor az egyik gyermek elkészült, készítette, tekerte a másik.</p> <p>Amikor minden gyűrű elkészült következett a karkötő hurkolása. Nem sok mozdulatból állt, mégis nehézséget okozott a gyerekeknek. Az első lépés könnyen ment, hiszen csak keresztbe kellett rakni a két szál végét. Ezután a felsőt hátul átkellett vezetni és elől a másik mellé beledugni. A hátul átvezetésnél segíteni kellett nekik, de aki már rájött, hogyan is kell, segíteni tudok a társainak is, így volt egy pár sikerélmény is a gyermekeknél (3. sz. melléklet, 37. sz. fotó).</p> <p>Ezután játékba hívtam őket, eljátszottuk a Csön, Csön gyűrű és a Tűzet viszek című körjátékokat (3. sz. melléklet, 38. sz. fotó). A játékokat hosszasan játszottuk, nem szerették volna abba hagyni, mivel nagyon lekötötte a gyerekeket. A körjátékok után a lányok szinte mindegyike azt mondta, hogy otthon is fognak ilyen gyűrűt készíteni anyukájuknak és Csön, csön gyűrűs játékot játszani.</p>
--	--

Novemberi foglalkozás - babzsák varrása(17. melléklet)

Gálócsi óvoda	Palágykomoróci óvoda
Az óvónő úgy hívta fel a gyerekek figyelmét, hogy középre tett egy széket, leült és elkezdett dúdolgatni, miközben	Szent-Márton napján az óvodában mi libabált szoktunk tartani és ilyenkor nem csak egy nap foglalkozunk libás dolgokkal,

forgatta, gyömszölte kezében az előre elkészített babzsákocskát vagy inkább nevezhetnénk kukorica zsáknak is, mivel kukoricával volt megtöltve. A kukoricaszemek benne összezörrentek és erre a gyerekek felfigyeltek. Lassan az óvónő köré gyűltek a gyerekek. Ekkor az óvónő megkérdezte, hogy tudják-e mi van a kezébe. A gyerekek megtudták mondani, hogy ez egy babzsák, de arról találgattak, hogy mivel lehet ugyan megtöltve. Elkezdte mesélni a gyerekeknek az óvónő, hogy nem sokára Márton napot fognak tartani az óvodában és amivel megvan tömködve a zsák, az Mártonhoz is kapcsolódik. Felelevenítették Szent Márton legendáját és a végére kiderült, hogy kukoricával van megtömködve a kis zsák.

Miközben beszélgettek a történetről addig a gyerekeknek adta oda a zsákot, ők is nézték, forgatták, gyömszölték és amikor az óvónő elmondta, hogy most készítünk egyet mindenkinek ujjongani kezdtek.

Előhozta az óvónő a lemorzolt kukoricát, mindenkinek gyermeknek odaadott egy előre 2 oldalán már eldolgozott anyagot és tűket, amelyek már előre be voltak fűzve cérnával. Mielőtt nekikezdték volna a munkának tanulgattak gömböt hurkolni a cérna végére. Egy-két gyermeknek sikerült, de a többinek az óvónő segített. Kezdte mutatni, hogyan kezdjenek neki a varrásnak és milyen technikával folytassák (3. sz.

hanem szinte az egész hét folyamán. A gyerekekkel már készítettünk libákat, morzsoltunk kukoricát, megismerkedtek Szent Márton történetével is. Egy két találós kérdés után elővettem egy babzsákot és körbeadtam nekik, hogy nyomogassák meg, vajon mi lehet benne, több válasz után ki is találták, hogy kukorica. Megkérdeztem, hogy szerintük mit lehet ezzel csinálni. Már tudják, hogy valamilyen játékról lesz szó, mert már ismerték a babzsákot, de nem pont ezt hiszen ők még ilyen nem készítettek, de már játszottak hasonlóval. Elmondtam nekik, hogy hoztam mindenkinek anyagot, tűt cérnát, maradt még kukoricánk és mindenkinek készítünk egy babzsákot, amellyel majd a liba-bál során fogunk játszani. Nagyon tetszett mindenkinek az ötlet és ameddig én elővettem az anyagot és a többi kelléket, addig az ügyeletes gyerek kirakta az asztalra az ollókat és elfoglalták a helyeiket (3. sz. melléklet, 43. sz. fotó).

Az asztal közepére helyeztem az előre kivágott anyag darabokat. Elmagyaráztam a gyerekeknek a műveletek sorrendjét, majd első lépésként elkezdtük a tű befűzését. Ez egy nagyon nehéz feladat, mindenki nagyon koncentrált. Volt egy két gyermek akiknek egy pár próbálkozás után sikerült a lyukba találnia, de a többieknek segítettem benne. Azok akik már a tavalyi éven is dolgoztak tűvel, idén is magabiztosabbak voltak, aki még először fogott tűt sokkal

melléklet, 39. sz. fotó). Az egyszerű férc öltéssel kezdtek. A gyerekek nagyon izgatottak voltak, hogy tűvel dolgozhattak. Felhívta többször a gyerekek figyelmét, hogy óvatosan dolgozzanak a tűvel, különben megszúrják magukat. Az óvónő mutatta a mozdulatot, a gyerekek utánozták, óvatosan átszúrták az anyagot, majd a másik oldalán vissza és addig folytatták ameddig egy kis részt szabadon nem hagytak, ahol be tudták adagolni a kukorica szemeket (3. sz. melléklet, 40. sz. fotó). Voltak olyan gyerekek, akik egyedül saját tudatukon kívül másik varrási technikába kezdtek vagyis a ferde tisztázó öltésre álltak át. Az óvónő így rájött, hogy a gyerekeknek könnyebb ez a szegő technika, ezért akinek úgy látta, hogy nem megy az egyszerű férc öltés annak megmutatta a másikat is.

Amikor a sor végére értek a gyerekek, mindenkinek segített eldolgozni, a gyerekek egyedül töltötték meg a zsákokat kukoricával, amit többször vittek az óvónőnek ellenőrzésre, mennyi lesz az elég mennyiség. A maradék lyukacsát az óvónő dolgozta el mindenkinek (3. sz. melléklet,

határozatlanabban fogta. Felhívta rá a figyelmüket, hogy a tűvel óvatosan szúrunk és fogjuk különben magunkat is megszúrhatjuk vagy véletlen a mellettünk ülőt. Még jobban figyeljünk arra, hogy le ne essen a földre, ha mégis leesne, akkor azonnal szóljanak. Miután a tűbe befűztük a cérnát, gyakoroltuk a cérna végére való gömb hurkolását. Ez is kisebb nagyobb sikerrel zárult. Az anyagot ketté hajtottuk, így az egyik oldala már megvolt, a gyerekeknek maradt még 3 oldal, amelyet be kellett varrniuk. Az egyszerű férc öltést mutattam meg nekik, lépésről lépésre haladtunk. Figyelmeztettem őket, ha elfogyóban van a cérnájuk vagy már a vége felé járnak jelezzék, mert helyet kell hagyni a kukorica betöltésére is. Nagyon ügyesen dolgoztak. Volt aki teljesen egyedül végigvarrta mind a 3 oldalt, volt akinek egy keveset segédkeztem, de olyan is volt, aki belefáradt a munkába (3. sz. melléklet, 44. sz. fotó). A kis lyukat meghagyva a gyerekek egyedül töltötték fel a zsákokat kukoricával, a lyukat pedig én dolgoztam el (3. sz. melléklet, 45. sz. fotó).

Mivel mi már játszottunk másfajta babzsákokkal a gyerekek emlékezetükből adódóan rögtön a fejükre tették és elkezdtek össze-vissza menni, amihez gyorsan kitaláltunk egy pár szabályt és játékká formáltuk. Kitaláltuk, hogy 1 tapsra körbe mentek és egy irányt követtek a gyerekek, 2

<p>41. sz. fotó). Ezután tanultak egy egyensúlyozós játékot, Lázár vedd fel lábadat címmel, amelyek majd az ünnepségen is eljátszottak (3. sz. melléklet, 42. sz. fotó). Miután a foglalkozás és a játék is véget ért egy pár gyerek úgy kezdett el játszani a babzsákkal, hogy letették a földre és átugrották, ezt az óvónő észrevette és gyorsan egy játékot alakított belőle.</p>	<p>tapsra pedig szabálytalanul kezdtek el sétálni, miközben a fejükön kellett egyensúlyozniuk a babzsákkal (3. sz. melléklet, 42. sz. fotó). Ezzel az egyszerű játékkal hosszasan eljátszottak. A liba-bálon is eljátszottuk ezt, ügyességi játékoknál is használtuk a babzsákokat, illetve meg is táncoltattuk a Sudridom nevű énekes játéknál.</p>
---	--

Decemberi foglalkozás - Csutka baba készítése(18. melléklet)

Gálócsi óvoda	Palágykomoróci óvoda
<p>Az óvónő az előző foglalkozás befejeztével egy kis szünetet tartott és elkezdett csöndben énekelgetni, miközben ide-oda járkált a teremben, majd elővette a csutkából készített babáját és ringatva annak énekelgetett tovább. A gyerekek köréje tömörültek, elkezdtek figyelni a babát, hallgatták az éneket. Amikor egy párszor elénekelte a dalocskát megállt, így a gyerekek megtudták kérdezni, hogy mit csinál és mi az a kezében. Ekkor az óvónő elkezdte mesélni régen a gyerekeknek nem voltak olyan modern babái, mint a mostaniak, hanem készítettek maguknak különböző természetes anyagokból, mint a csuhé és csutka vagy esetleg anyagból vagy pamutból. Mivel decemberben már böjt van és nagy táncolásokat, vigadalmakat nem csináltak régen sem, ezért csendesen énekelgettek, verseltek, imádkoztak.</p>	<p>Óvodánkban november 25-e után már nem tartunk nagy mulatságokat, vetélkedőket, hangos táncolásokat. Amint eljön advent időszaka a gyerekekkel is igyekszünk a várakozás időszakát megérettetni és megszerettetni. Éppen egy zenei foglalkozás alkalmával tanultunk egy karácsonyi dalocskát, amelyhez nagyon illett a kisedd jézus ringatása, így karjainkat összekulcsoltuk és mintha babát ringatnánk énekeltek el újra az éneket. Mondtam a gyerekeknek, mintha valami hiányozna, ekkor felálltam és odavittem egy elkészített csutkababát és beletettem az egyik gyermek karjába, mivel nem voltunk sokan ezért ahányszor leénekeltek a dalt mindig másnál volt, míg végül nálam fejeződött be a kör. Az éneklés befejeztével elmeséltem nekik, hogy régen a gyerekeknek nem voltak babái, mint a mostani gyerekeknek hanem</p>

Megkérdezte a gyerekeket, hogy ki emlékszik mi szokott lenni decemberben, persze mindenki tudta, hogy karácsony és a kis jézus megszületését ünnepeljük ekkor. Az óvónő nagyon megdicsérte a gyerekeket, hogy mindenki tudta a választ. Ameddig várjuk a kis jézus születését, mi sem kezdünk hangos, táncos játékokba, szép csendesen fogunk énekelgetni, majd játékba hívta őket, hogy megtanulják a kis dalocskát. A gyerekek karjaikat összekulcsolták, mintha babát tartanának, és párszor elismételték az éneket. Ekkor megkérdezte, vajon mi hiányzik mindenki kezéből? Hangosan válaszoltak, hogy a baba, akkor készítünk nektek is egyet, válaszolt az óvónő.

Gyorsan az asztalok köré gyűltek, elfoglalták a helyeiket. Megkérte a napost, hogy osszon szét ollókat a többiek között. Az óvónő elővette a csutka alapokat, amelyekre már a babák haja csuhéból fel voltak kötözve. Előre szétváltak vágva a baba szoknyájául és kezeinek szolgáló anyag darabok. Szétosztotta a gyerekeknek. Megmutatta, hogy egyes darabok a baba mely részeire lesznek felkötve. Először a szoknyát helyezték fel a csutkára a göngyölés technikájával, majd rögzítették egy zsineggel. A szoknya után a kezek következtek, ez már kicsit bonyolultabb volt. Az asztalon dolgoztak, elhelyeztek vízszintes helyzetben egy kéznek szolgáló

ők a nagyobb gyerekekkel vagy nagyszülőkkel készítettek babát, általában azokból az anyagokból amelyek otthon voltak. Ezek olyan természetes anyagok voltak, mint a kukorica csuhé vagy a csutkája, különböző anyag darabok vagy pedig a gazdagabbaknál a pamut. Ameddig én meséltem ezeknek a babáknak az elkészítéséről, addig ők körbe adogatták és jobban megvizsgálták az elkészült baba részeit. Elmondtam, hogy mindenkinek készítünk egyet így mindannyiuknak lesz egy darab, amelyekkel még több ölbeli játékot tudunk tanulni és elgyakorolni azokat, amiket már ismerünk.

Megkértem a gyerekeket, hogy üljenek le az asztalhoz addig én az asztalra kikészítettem a anyagokat (3. sz. melléklet, 43. sz. fotó). A napos gyermeket megkértem, hogy ossza szét az ollókat. Minden gyermek választott egy kukorica csutkát. A csuhét hegyesre vágtuk és a tetején összefogtuk először is a kezünkkel. Mivel egyedül nem tudták volna bekötni, megbeszélték a mellettük ülővel, hogy az egyik tartja, a másik tekeri és megköti a madzagot. A megkötésnél akadtak nehézségek, meg kellett mutatni a helyes kötési mozdulatot, viszont ha laza lett és szétesett akkor újra kezdték és én is segítettem nekik. Amikor megvöltünk a haj felkötésével, a kisebbeknek levágtam a

<p>anyagdarabot, ráhelyezték középen a csutkát, majd a kéz felső anyagdarabját is felhelyezték. Óvatosan először jobbról alulra csúszatták a zsineget, hogy megkössék az egyik kezét, de a csomózásnál segítségre volt szükség. Az óvónő bátorította a gyerekeket, hogy segítsenek egymásnak és tegyék oda az ujjacskájukat, ameddig a másik csomót köt rá. Lassan haladtak a kezek megkötésénél. a csomó kilazult vagy nem elégszer hurkolták át és nem tartott, de lassan-lassan gyakorlással és segítséggel továbbhaladtak a másik kéz bekötésére. Arra is nagyon figyelniük kellett, hogy a kezek szimmetrikusak maradjanak, hogy az egyik ne legyen sokkal rövidebb a másikonál. Így aki a kötözésnél tartotta az ujját a gömbön az próbálta tartani a csutkát is. Amint mindkét oldalt bekötötték, következett a párja babája kezeinek bekötözése. Lassan, sok segítséggel, de végül sikerült mindenkinek elkészíteni a saját babáját. Amikor készen lettek, leültek körbe, most már mindenki a karjába tudta helyezni a babáját, tudták ringatni és énekelni nekik.</p>	<p>szoknya részt, a nagyobbaknak sablont adtam, próbálják levágni a szoknyát anyag oldala mentén (3. sz. melléklet, 44. sz. fotó). Amikor mindenkinek meg volt az anyag darab elkezdtük a szoknyát felgöngyölni a csutkára, majd szorosan áttekertük zsinórral. Ezután ismét a zsinór megkötése következett. Bízattam őket, hogy megint kérjék egymás segítségét, egyikük tartsa meg amíg a másik megköti. Akiknek nem sikerült bekötni, segítettem én is. Ezután jöttek a kezeknek az átkötése. Vágtunk le az anyagból csíkokat, akik jól bántak az ollóval egyedül próbálták meg. Amikor már mindenkinek volt elegendő, akkor a közepükre helyeztük az addig elkészített babánkat és jobbról majd balról is bekötöttük a kezeit. Szintén felhasználták egymás segítségét, az egyik tartotta, ameddig a másik rátekerde a zsinórt és bekötötte. Még mindig volt olyan, hogy többször átkötöttünk valamit mert meglazult, de már magabiztosabban csomóztak. Amikorra mindenki babája elkészült leültünk és elénekeltük az újonnan tanult dalocskát és felelevenítettünk egy két hőcögtetőt (3. sz. melléklet, 45. sz. fotó).</p>
--	--

A tevékenységek elvégzése utáni következtetések:

Az időtényező - megfigyelhettem azt, hogy a kezdeti foglalkozásokon is már könnyű volt felkelteni a gyerekek érdeklődését, viszont aktivitásuk és érdeklődésük, kérdéseik miatt időbe telt koncentrálniuk arra, hogy nyugodtan el tudjuk kezdeni a készítési folyamatot. Kérdéseikkel olykor elkalandoztak a témáról, így később kezdtünk bele a

munkába. Ez az érdeklődés a foglalkozások számával is fennmaradt, viszont egyre inkább megértették, hogy valami újat fognak csinálni, amit az óvónő előzőleg elmesél és bemutat. Sajnos a covid járványos időszak még mindig kihatott az óvodák életére, így igyekeztünk a kellő időben tartani a foglalkozásokat.

Az ismereteik bővülése - a foglalkozások által a gyerekek megismerkedtek vagy feleleveníthették ismereteiket a természetes anyagokról, azok felhasználásáról, megismertek és gyakoroltak új technikákat, megismerhettek régi szokásokat és ünnepeket, jeles napokat, tanulhattak új játékot vagy éppen mondókát. A játékeszközt készítő technikák is a folyamatosság révén voltak kigondolva, a könnyebbtől a nehezebb felé haladva, így fejlesztve a finommotorikai készségüket és a kognitív gondolkodásukat.

Motiválhatóság - talán ez volt az egyik olyan tényező, amely mindig pozitívnak minősíthető, hiszen a covid járvány miatt a gyerekek az otthon levés helyett nagyon élvezték az óvodai foglalkozásokat és minden új dologra nyitottak voltak. Kitartásuk viszont fejlődött. Kedvük mindig volt valami újat készíteni, viszont az első két foglalkozás vége felé kitartásuk már lankadni kezdett, ha valami nem úgy sikerült, ahogy ők szerették volna. Ilyenkor segítettünk és buzdítottuk őket is arra, hogy egymásnak is segítsenek, ezzel kialakítva a közös munkát fontosságát és kitartásuk fejlesztését.

Szókincsbővülés, kézügyesség - azáltal, hogy a népi játékeszközkészítő foglalkozásokat valamilyen jeles nap vagy téma köré terveztük meg, a gyerekek új szavakat, megnevezéseket, kézügyességet fejlesztő technikákat ismerhettek meg. Ezen új szavak elsajátításához a foglalkozások alatti ismétlésükre volt szükség. Minden következő alkalommal már emlékeztek az újonnan tanult szavakra és nagy érdeklődést mutattak az iránt, hogy ismét elkészítsék akár ugyanazt a játékeszközt. Kézügyességük alkalomról alkalomra fejlődött. Ami még legelőször bonyolultnak számított, az már a második illetve harmadik foglalkozásokon könnyebbé vált számukra. Megtanultak együtt és egymással dolgozni. A legelső alkalommal volt leginkább hangzatos az "én nem tudom" kifejezés, de egy kis segítség és individuális magyarázat után már bátrabbak voltak.

Figyelem - ahogyan már említettem feljebb is, az első két foglalkozás kezdetekor a gyerekek kissé szétszórtak voltak, viszont nagyon aktívak. Nehéz volt még számukra egy helyben ülni, mindenki mozgott, jött, ment vagy éppen kérdezgetett. Így meg kellett velük beszélni, ha zsidongás lesz, nem fogjuk egymást hallani, és ha állandóan feláll valaki akkor látni sem. Ez a viselkedés már a harmadik foglalkozásra teljesen megszűnt. Sokkal figyelmesebbek lettek és jobban koncentráltak a munkára. Odafigyeltek minden apró

részletre, kisegítették egymást, ha arra volt szükségük. Sokkal magabiztosabban bántak az ollóval. A játékeszköz elkészítését követően azonnal játszani szerettek volna valamit, ekkor egyáltalán nem érdekelte őket másfajta játékeszköz, hanem motiváltak voltak arra, hogy valamilyen formában felhasználják. Az óvónő tarsolyában mindig volt egy játék, amelyben a játékeszköz alkalmazható volt. De volt olyan alkalom is, amikor a gyerekek találtak ki valamilyen játékformát az elkészített tárggyal.

Következtetések:

Meglátásom szerint a foglalkozások kezdetén a Gálóczi óvoda 8 gyermekéből álló vegyes csoportjában kettő-három gyermek kitartóbbnak, ügyesebbnek bizonyult, mint a többi, viszont a harmadik foglalkozásra, már öt gyermek eltudta végezni egyedül (kisebb segítséggel) játékeszköze elkészítését. Ezeknek a gyerekeknek még az anyagok és a technikák ismerete teljesen új volt, nem foglalkoztak ezelőtt ilyen dolgokkal. Kézügyességük, motiváltságuk, finommotorikájuk és beszédképességük is ezáltal bővült. A Palágykomoróci óvodások már a múlt évben is részt vettek ilyen jellegű foglalkozásokon, viszont másféle játékeszközöket készítettünk velünk. A természetes anyagokat azonnal felismerték, viszont már a múlt éven tanult technikára nem annyira emlékeztek. Egy kis magyarázat és begyakorlás után viszont már sokkal bátrabbak voltak. Számomra nagyon meglepő volt, amikor a varrás technikájánál az egyik gyermek kijelentette, hogy ő emlékszik, amikor tavalyi évben a varrást gyakoroltuk és teljesen egyedül körbevarrta a kis babzsákját. Kijeleztette, hogy számára nem is kell segítség. Ezen felbuzdulva a többi gyermeket is motiválta, hogy varrják végig a babzsákjukat (kisebb-nagyobb segítséggel), senki sem akart lemaradni a másiktól, hiszen a varrás múlt évi alkalmára mindenki emlékezett, ha még akkor nem is voltak annyira kitartóak és nem pont anyaggal gyakoroltuk ezt a technikát. A szókincsük ezen a területen aktiválódott, és nyitottak voltak az új dolgok iránt is. A szintén 8 gyermekből álló közép-nagy csoportban az első foglalkozás alatt még csak 3 gyermeknek volt jobb technikája és kitartása, ami 5 gyermekre növekedett a második foglalkozás alkalmával. A harmadik foglalkozás alatt nagy hangsúly fektetődött a közös munkára, ezáltal egymást segítették és motiválták. Sajnos egyik óvodában sem volt lehetséges a teljes tematikus foglalkozások levezetése, így a várt eredmény elmaradt, de azt észrevehetjük, hogy mindkét óvodában motiváltságuk nagy mértékben kihat a munkálkodás eredményességére, ami alatt apró és határozott

mozdulatok által fejlődött finommotorikájuk, kéz-szem koordinációjuk és a technikák gyakorlásával a logikai gondolkodásuk.

Összevetve a Gálócsi és a Palágykomoróci gyerekek életkori fejlettségi szintjét tekintve megállapíthatom, hogy azok a gyerekek, akik a tavalyi év során már gyakorolták ezeket a technikákat idén hamarabb tudták újra begyakorolni, jobban ráálltak az ujjacskáik a kötözésre is, viszont amit még nagyon fontosnak tartok, hogy nagyon lényeges a rendszeresség. Ezek a népi eszközkészítő foglalkozások nagyon jól felkészítik a gyerekeket a mindennapi technikák használatára is. Ujjaik ügyesednek, szókincsük bővül, kitartásuk és gondolkodásuk fejlődik, ami elengedhetetlen egy aktív óvódás számára.

ÖSSZEFOGLALÁS

A gyermek legfőbb tevékenységi formája a játék, ami egyben örömeinek forrása is. A gyermek a játék öröme miatt játszik, nem pedig más külső ráhatás miatt és nem is kötelességből. Játéka által tapasztalatokat szerez, fejlődnek képességei, ügyessége, kreativitása. A játék egyben csoportkohéziós összetartó erő is lehet, így alakul ki az együttjátszás öröme. Együtt elkészíteni valamit, amiből majd közösen szintén egy új monumentálisabb dolog születik. Az óvodás gyermek játékának örömét csak az képes megérteni, aki maga is gyermeki szemmel lát. Az óvónő feladata az, hogy kellő tudással és szakértelemmel a gyermek játékán keresztül fejlessze őket. Ő az a szervező, aki fokozhatja a játék mivoltát egy új szabállyal vagy egy külső tárgy bevonásával, játékeszközzel, ami még érdekesebbé teszi a tevékenységet és fokozza a játék által szerzett öröm megélésének lehetőségét. A játéknak nincs konkrét ideje és helye, bárhol és bármikor lehet játszani, a játék kezdetét pedig akármi elindíthatja, csak egy pillanat az egész és a gyermek már játszik is, csupán a játék öröme miatt, belső indíttatásból.

A népi játékok hagyományunktól erednek, elsajátítása és gyakorlása egyben erősíti nemzeti tudatunkat. A népi játékok emberközeli, tartalmi kincsük a mindennapi életből vett cselekvéseken, történéseken alapszik, amelyet régen az emberek szájhagyomány által tanultak meg és gyakoroltak, ugyanúgy szólnak a felnőtteknek, mint a gyerekeknek is. Napjainkra is nagyon aktuális játékforma, hiszen a gyermek egyszerre játszik, tanul, ismereteket szerez a külvilágról, testéről, társairól, szocializálódik, vagyis része lesz egy közösségnek. Már kiscsoportban bevezethetőek a népi játékok játszása, amely fejlesz a gyerekek nagymozgását, testséma tudatát, elkülöníteni magukat a külvilágtól érzékeiken keresztül és egyéb képességeket.

A népi játékeszközök, a népi játék alatt használt tárgyak. A játékszerek általában lehetnek játékeszközök, viszont a játékeszközök már nem lehetnek játékszerek, hiszen tipikusan egyes játékformákhoz lettek megalkotva. A játékeszközök elkészítése révén a gyermek megismerkedik az alapanyagok eredetével, magával az alapanyagokkal, megtapinthatja, megszagolhatja őket, elsajátítja az elkészítési lépéseket, módszereket, technikákat. Mindez a gyermek kognitív képességeinek fejlődésén alapul, hiszen a kognitív képességek alatt értjük a figyelmet, emlékezést, probléma megoldást, leutánzást, gondolkodást, amelynek eredménye a tanulás. Nagyon fontos, hogy a népi játékeszközök elkészítése által fejlődik a gyermek beszédértése, beszédkészsége, kompetenciái, ismeretei

és kez ügyessége vagyis manualitása. Mivel a gyermek maga készíti el játékeszközét, ezért az számára becses lesz és akár egy játékeszközt különböző játék tevékenység alatt is tud használni. Mivel ő készítette, ezért számára kedvesebb lesz, mint egy műanyag játékszer.

Munkám három fejezetből áll. Az első részben a játék szerepéről, fogalmáról, osztályozásáról a gyermek életében van szó, amely kiegészül a kognitív képességet és a manualitás kapcsolatával. A második részben a népi játékeszközök értelmezésével sajátosságaival, lehetőségeivel foglalkoztam. A harmadik fejezetben helyeztem el a már tavalyi évben végzett gyakorlati kutatásom eredményeit. Kutatásom célja volt, hogy kiderítsem mennyire fejlesztő hatással rendelkezik a népi játékeszközök elkészítése és az ezekkel való játék a gyermekek számára illetve, hogy megfigyeljem az óvodás gyerekek képességeit, életkori sajátosságaikhoz megfelelően fejlődnek-e és hogy a játékeszköz készítés mennyire segíti elő képességeik fejlesztését és kamatoztatását. Ezeken alapulnak hipotéziseim is. A kutatásom hipotézisei a következők:

- Feltételezem, hogy azok a gyerekek, akikkel a tavalyi év során foglalkoztam ügyesebben fogják elkészíteni a játékeszközöket és már emlékezni fognak az elsajátított technikákra és anyagokra
- Feltételezem, hogy az anyagok és technikák bővebb ismerete ösztönzi a gyerekeket saját játékeszköz létrehozására és használatára
- Feltételezem, hogy a játékeszköz elkészítése és játékba illesztése fejlesztő hatással van a gyermek nevelési folyamatára.

A tavalyi év folyamán (2020-2021) elkezdtem gyakorlati megfigyelésemet a Palágykomoróci óvoda közép-nagy csoportjában mintegy 8 gyermekkel. 9 népi játékeszközkészítő foglalkozást tartottam meg. Az idei évben (2021-2022) ezeket a foglalkozásokat folytattam és megfigyelhettem, hogy bár az anyagokra és megnevezésükre emlékeztek, a technikák egyedüli alkalmazására már nem. Kellott a gyerekeknek egy kis gyakorlás, hogy újra magabiztosan használják. Ezzel az első hipotézisem csak részben igazolódott be, hiszen a technikákat egyedül nem tudták feleleveníteni, szintén gyakorlásra volt szükségük. A játékeszközök készítése során az elkészített játékeszközöket alig várták, hogy használják, direkt vagy indirekt módon történő játék indíttatása által. Mivel minden foglalkozást nem tudtunk megtartani, amit beterveztünk, ezért arra jutottam, ahogy a második hipotézisem is csak részben igazolódott be, hiszen annyira lekötötte a gyerekeket a játék, hogy az alapanyagok további felhasználása abban az időben nem érdekelte őket. Minden játékeszközkészítő foglalkozás alatt fokozódott a gyerekek motiváltsága, fejlődött

kitartásuk, koncentrációjuk és kézügyességük, kéz-szem koordinációjuk, jobban odafigyeltek az apró mozdulatok fontosságára, együtt dolgoztak társaikkal. A játékeszközzel való játék során is élvezték egymás társaságát, nem dulakodtak vagy vesztek össze, össze hasonlították egymás játékát. Ezek alapján elmondhatom, hogy igazzá bizonyult a harmadik hipotézisem, miszerint a játékeszköz elkészítése és játékba illesztése fejlesztő hatással van a gyermek nevelési folyamatára.

Vélemény szerint, a népi játékeszközök gyermekek általi készítésének nagyon fontos szerepe van a gyermek életében, hiszen megismerkedhet a természetes anyagokkal, ezzel egyben a külső világ kincseivel és hagyományaival, ismeretekre, módszerekre, technikákra tehet szert, fejlődnek készségei, képességei és kompetenciái, más szemmel tudja látni a világot, mint azelőtt. Az elkészített tárgy, játékeszköz fontossági sorrendet cserél egy vásárolt játékszerrel. Fontos a folytonosság elve. Személy szerint legalább két ilyen népi játékeszközkészítő foglalkozást lehetne egy hónapban tartani, de legalább egyet mindenképpen. Ha elkezdjük ezt a fajta tevékenységet bevinni az óvodába rengeteg "kinccsel" ajándékozhatjuk meg a gyermekeket.

РЕЗЮМЕ

Тема моєї роботи « Виготовлення та застосування народних іграшок та ігрових засобів (інструментів) у ігровій діяльності дошкільнят на прикладі Палодькомароць і Галочі дошкільних закладів. ». Народні іграшки – це предмети, якими дитина може користуватися під час гри, а то й виготовляти їх самостійно, що активізує її творчі здібності, розвиває дрібну моторику та здобуває технічні знання.

Я вибрала цю тему, тому що я вже мала певні знання про народні ігри, але мало володіла інформацією щодо створення народних ігор і хотіла краще вникнути в цю тему.

Моя мета – вміти застосовувати тему в усіх частинах діяльності дитячого садка, адже як вихователь дитячого садка я помітила, що хоча в навчальній програмі є заняття з розвитку рукоділля, багато разів вони не базуються на природних матеріалах, і я хочу зміцнити нашу ідентичність у дітей через ігри, ігрові пристрої та їх застосування. Моїм методом дослідження є керована діяльність та спостереження учасників.

У перших двох розділах бакалаврська роботи я занурилася в літературу, щоб зрозуміти дитячу радість, існування та значення гри у розвитку дитини та загалом пізнавальних стосунків. Я відшукала джерела, які розповідають про характеристики, особливості та можливості народних іграшкових пристроїв. Мої дослідження тривають вже другий рік поспіль. Минулого року я проводила спостереження у Паладь-Комарівецькому дитячому садку «Казковий замок» (угор. Мешевар), де проводила заняття з виготовлення народних іграшок для дітей садочка. Я спостерігала за їхнім прогресом і тим, наскільки свідомо чи ні вони використовують ігровий інструмент, який вони створюють під час гри, чи можуть вони використовувати набуті знання для створення та використання власних ігрових інструментів. Результати досліджень до закінчення тематичного плану були чудовими. Діти вивчили різноманітні техніки за допомогою кількох вправ, значно покращили мовленнєві навички, дрібну моторику та координацію рук і очей. Підбадьоривши цим результатом дослідження, я вже цього року залучила до своєї бакалаврська роботи контрольний дитсадок, групу дитсадків Галоцького навчально-виховного комплексу, але не відпустила ручки і паладькомарівецьких діток. У двох садочках заняття проходили паралельно за тематичним планом. Допоки я вела

заняття в садочку с.Паладь-Комарівці, у дитсадочку с. Галоч перебувала у якості спостерігача. Метою цього складного спостереження було отримати підтвердження моїх гіпотез про те, що діти, які минулого року вже займалися виготовленням народних іграшок, цього року будуть більш вправно виготовляти нові іграшки, пам'ятаючи техніку та матеріали, які спонукають усіх дітей вчитися матеріали та прийоми, які викликають у них внутрішній потяг до виготовлення власного ігрового обладнання, а виготовлення іграшки та введення її в гру має розвиваючий вплив на процес виховання дитини. На жаль, я мала змоги виконати лише половину кількості запланованих мною занять, що на мою думку, мало великий вплив на очікуваний результат. Діти, з якими я вже мала справу минулого року, запам'ятали матеріали та їх назви, але їм доводилося кілька разів знову відпрацьовувати техніку, однак вони все одно були розумнішими за дітей, які вперше зустрілися з виготовленням народних іграшок. Як тільки вони зробили гру, тут же зацікавилися їх застосуванням, тому можливість відтворення відійшла на другий план. А під час їх застосування завжди знайшлася пісенька чи гра, які не набридли діткам навіть після багаторазового повторення.

На мою думку, виготовлення дітьми народних іграшок відіграє дуже важливу роль у житті дитини, оскільки вона може знайомитися з природними матеріалами та скарбами та традиціями навколишнього світу, здобувати знання, методи та прийоми, розвивати навички, здібності та компетенції, побачити світ іншими очима.

IRODALOMJEGYZÉK

- B. Méhes V.(1993): Az óvónő és az óvodai játék, Calibra kiadó, Budapest
- Beerné Sántha M., Szappanos I. (1991): Módszertani példatár. Kecskeméti tanítóképző főiskola, Kecskemét.
- Bíró M. Dr., Juhász I., Széles-Kovács Gy., Szombathy K., Váczi P.(2015): Mozgásos játékok EKF Líceum Kiadó, Eger.
https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf
(Utolsó letöltés ideje: 2021.04.29.)
- Fáyné dr. Dombi A., Dr. Sztanáné dr. Babics E. (2013): Játékpedagógia. Digitális jegyzet óvodapedagógus hallgatók számára.
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jatekpedagogia/54_a_jtkeszczk.html
(Utolsó letöltés ideje: 2021.04.29.)
- Hein R. (1988): A játék és a játékeszközök jelentősége az óvodáskorú gyermekek nevelésében, In: 4. Játékpedagógiai Fórum, Hajdúböszörmény, p.10.https://www.researchgate.net/profile/Hein-Retter/publication/313876841_A_jatek_es_jatekeszkoz_jelentosege_az_ovodaskdr_u_gyermek_neveleseben_Spiel_und_Spielmittel_in_der_Entwicklung_des_Vorschulkindes/links/58ac86c9aca272af06662532/A-jatek-es-jatekeszkoz-jelentosege-az-ovodaskdru-gyermek-neveleseben-Spiel-und-Spielmittel-in-der-Entwicklung-des-Vorschulkindes.pdf (Utolsó letöltés ideje: 2021.05.04.)
- Király I.(2011):Figyelj, emlékezz, gondolkodj! – a kognitív képességek fejlődése. In Balázs I. (2011, szerk.): A koragyermekkorai fejlődés természete – fejlődési lépések és kihívások. Biztos Kezdet Kötetek II. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest.
- Király T. – Szakály Zs. (2011):Mozgásfejlődés és a motorikus képességek fejlesztése gyermekkorban, Dialóg Campus Kiadó.
https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/mozgasfejlodes_5538f4c1056cc.pdf
(Utolsó letöltés ideje: 2021.04.29.)
- Kononko O. L (Кононко О. Л.) (2019): Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шестироків, Київ

- Lázár K.(2017): Népi játékok felhasználási lehetőségei az oktatásban. MTA BTK ZTI
http://real.mtak.hu/73275/1/Nepi_jatekok_felhasznalasi_lehetosegei_az_oktatasban_u.pdf (Utolsó letöltés ideje: 2021.05.04.)
- Magyar Értelmező Kézikönyvtár: Szórakozás. Magyar Elektronikus Könyvtár,
http://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo_szotara/kereses.php?kereses=sz%C3%B3rako%C3%A1s (Utolsó letöltés ideje: 2021.05.02.)
- Mérei F. - V. Binét Á.(1981): Gyermeklélektan. - Gondolat kiadó, Budapest
- Ortutay Gy. Főszerk. (1979): Magyar Néprajzi Lexikon, II, kötet, Akadémia kiadó, Budapest.
<https://mek.oszk.hu/02100/02115/html/2-1651.html> (Utolsó letöltés ideje: 2021.05.02.)
- Pupekné Klincsek V. (2016): Milyen hatással van a 4-6 éves gyermekekre a népi játékok készítése? Rákoscaba.
<http://www.mezeskalacsovoda.hu/2016/01/715/> (Utolsó letöltés ideje: 2021.05.04.)
- Stark G. szerk.(2009): Játékpedagógia és játékmódszertan. Tanulmányi útmutató, Szatmárnémeti.
<https://docplayer.hu/4656542-Eloado-tanar-stark-gabriella.html> (Utolsó letöltés ideje: 2021.04.29.)

MELLÉKLET

1. sz. melléklet: Táblázatok

Ősz			Tél			Tavaszi		
Csutka- malac	Csutka- bárány	Csuhé- angyal	Kukorica nyaklánc, libagége karkötő	Zajkeltő hangszer	Pamutbaba,	Kukorica- szár paripa	Anyag nyuszi ujjra	Tojásfestés
csuhé, csutka, kukoricaszem, pamut.			Pattogatott kukorica, csiga tészta, fonal(pamut), zsírpapír.			Kukoricaszár, kötöző madzag, rugalmas hajtások, pamut, rongyok, anyagok, vatta, főtt tojás, festék, ecset.		
Anyagok, eszközök								

1. táblázat: A tervezett tevékenységek évszakonkénti bontása

	Október	November	December	Január	Február	Március
Módszer	sodrás technikája, csomózás	Varrás	Göngyölés, kötözés technikája	Kötözés technikája	Vágás, ragasztás	Vágás, ragasztás, kötözés
Tárgy	sodort gyűrű, karkötő	babzsák	Csutka baba	1.Karikázós bot, 2.zajkeltő hangszer	Maszk - alakos- kodáshoz	1.Kokárda készítés, 2.tutaj készítés
Anyag	Vastagabb fonal	Anyag, tű, cérna, kukorica	Kukorica csutka, csuhé, anyag	kötöző madzag, rugalmas hajtások, bot	Papírtányér, Színes fonalak, pamutok, kellékek	Anyag, papír, ágak, botok, ragasztó
Alkalom	Állatok kihajtáshoz Hurkolás, Körjáték	Márton- napja(liba- bál), körjáték	Karácsonyra készülve	Ó év kergetés, vetélkedő	Farsang	Március 15, március 22 víz világnapja

2. táblázat: A kézműves foglalkozások tartalma a Gálócsi és a Palágykomoróci óvodában

2. sz. melléklet: Foglalkozás tervezetek

1. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Csutkamalac készítése

A foglalkozás céljai:

- oktatói: a házi állatok típusai, a malac felépítése, a kukorica elemei és felhasználásai
- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztése
- nevelői: az állatok szeretetére, állatok gondozására nevelés, segítségnyújtás fontosságának kiemelése

Eszközök: egy elkészült csutka malac, kukorica csutka, kukorica szem, csuhé, olló

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Kedves gyerekek milyen házi állatokat ismertek? - Tyúk, kutya, cica, liba, kacska, disznó stb.

Kinek mi a kedvenc házi állata? Képzeljétek, nekem az egyik kedvenc háziállatom a disznó. A disznó kicsinyét hogyan hívják, ki emlékszik rá? Pontosan, a malac. A malacka színe rózsaszín, ugye gyerekek. Ki emlékszik milyen hangot ad ki? Bizony röff-röff, ti is tudok így csinálni? Próbáljuk ki. Nagyon ügyesek vagytok!

Azt ki tudja nekem megmondani, hogy milyen évszak van? Bizony ősz. Ilyenkor szoktuk betakarítani, learatni a terméseket, vagyis a terményeket.

Milyen terményeket ismertek? - Búza, árpa, kukorica stb. Nagyon ügyesek vagytok. Ma a kukoricával fogunk kicsit foglalkozni. Ki emlékszik a vízimolnáros mondókákra? Gyertek mutogassuk el.

Mit őröl a vízimolnár? (mutogassuk a kezünkkel körbe-körbe, mintha őrölnénk lassan mondva)

Őröl búzát, őröl búzát,

Őröl árpát, őröl árpát,
Őröl rozsot is, őröl rozsot is
Kukoricát, kukoricát (ezt a részt gyorsan mondjuk és mutatjuk)

Nagyon ügyesek vagytok! Most pedig mutogassuk el az ujjtorna mondókánkat.

Ujjaimat tornáztatom,
közben szépen mondogatom.
Kifordítom, befordítom
fölfordítom, lefordítom,
zongorázom, furulyázom,
ujjaimat összerázom.
Ügyesebb lett a kezem
a tornát befejezem.

Milyen jól bemelegedtek az ujjaink, gyertek ülünk le. Hoztam nektek valamit. Egy kis csutka malackát. Vajon miből készülhetett? Bizony kukorica csutkából, kukorica szemből és mit gondoltok a füle miből lehet? Bizony kukorica csuhéból. Itt van egy egész kukorica, nézzétek meg rajta vannak a szemei, a kukorica csuhé védi meg a kukorica szemet a külső behatástól, mint az eső. A kukorica csutka a szemek alatti rész, vagyis a kukorica közepe. Hoztam nektek is hozzá anyagot, készítsük el a ti malackáitokat is. Ki emlékszik, milyen anyagok kellene hozzá? Nagyon ügyesek vagytok, pontosan, kukorica csutka, kukorica szem és csuhé illetve egy olló, hogy levágjuk a felesleges részeket. Vajon ezeket az anyagokat mit gondoltok hol lehet beszerezni? A mezőn, így van! Az előbb beszéltünk arról, hogy ősszel a betakarítják a kukoricát is, vagyis a mezőn vagy a kertünkben terem, így természetes anyag és szezonálisan beszerezhető.

Mindenkinek az asztalára helyeztem a feldarabolt kukorica csutkákat, a csuhét, a kukorica szemeket és ollókat, rátok bízom, hogy ki melyiket szeretné, válasszátok ki azt amelyik tetszik nektek. A csuhé csíkját megfelezzük meg, hogy a fülekhez hasonlatosak legyenek. Most szintén osszunk szét egy csuhé levelet vékonyabb csíkokra, amellyel rögzíteni fogjuk a füleket. Képzeld el a csutkán, hogy a malackánk feje melyik oldalt lesz, így helyezük rá a füleket a fejére. Ha ezzel megvagyunk, akkor a vékony csuhé csíkkal kétszer áttekerjük vagyis rögzítjük a füleket és dupla gömböt (gömöt) teszünk rá, hogy ki ne oldódjon a kötésünk. Akinek nincs elég keze, az kérje meg a mellette ülőt, hogy

segítsen, és ugyanúgy vissza segítjük neki is. Nagyon ügyesek vagytok. Szerintetek mi hiányzik még a malackánkról?

Pontosan az orra. Az orra kialakításához megfogjuk az ollónkat, bezárjuk, hogy ne sérüljünk meg tőle és a csutka közepébe, vagyis a belsejébe óvatosan egy lyukat nyomunk. Belül szivacsos, így az olló könnyebben belenyomódik. Nagyszerű, illesszünk bele egy tetszés szerinti kukorica szemet, ha nem megy bele akkor próbálhatunk másikat is beleilleszteni vagy pedig figyeljük meg, hogy az orr nyílása szélesre vagy keskenyre sikerült alakítanunk, így ha szükséges javíthatunk rajta.

Nagyon ügyesek vagytok! Mindenkinek készen lett a kis malackája. Ki emlékszik miből készítettük a malackáinkat? Csutkából, kukoricából és csuhéból.

Ki ismer malackás mesét vagy mondókát, verset? Bizony, a három kismalac és a farkas. Ezt a mesét már nagyon jól ismeritek, gyertek játszunk el. Én mondom a mesét, ti pedig mutogatjátok, amikor a malackákhoz jön a rész. Amikor a farkas (vagyis én) elfújom a házacsákat, akkor mindenki feláll és szalad egy kört ezzel imitáljuk, hogy elszaladtunk a farkastól és vissza leül a helyére. Emlékeztek a dalra, amit énekeltünk hozzá? Azt is felállva, vidáman énekeljétek a malackáitokkal.

2. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Csutkabárány készítése

A foglalkozás céljai:

- oktatói: a házi állatok típusai, a bárány felépítése, a kukorica elemei és felhasználási lehetőségei

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztése

- nevelői: az állatok szeretetére, állatok gondozására nevelés, segítségnyújtás fontosságának kiemelése

Eszközök: egy elkészült csutka bárány, kukorica csutka, kukorica, csuhé, olló, vatta

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Kedves gyerekek, emlékeztek a múltkor milyen állatot készítettünk együtt? Igen, malacot. És miből készítettük? Így van, kukorica csutkából, kukorica szemekből és csuhéból. Ma is elhoztam hozzátok az egyik kis barátomat. Nézzétek csak, ő itt egy bárány. Szerintetek miből készülhetett? Bizony, kukorica csutkából, csuhéból és vattából. Ismertek bárányos verset vagy mondókát? Én hoztam nektek egyet, gyertek tanuljuk meg és mutogassuk el.

Gyülekeznek a felhők, (a fejünk felett mozgatjuk a kezeinket)

esik az eső, (ujjainkat mozgatjuk)

kopog a jég, (ujjainkkal kopogunk)

villámlik, (kinyújtott kézfej cikázva egymás előtt)

lecsap, (rácsapunk az asztalra)

kisüt a nap. (széttárjuk kezeinket)

Ismét hoztam nektek sok-sok alapanyagot, gyertek csináljunk nektek is báránykákat. Kiraktam az asztalra az alapanyagokat és eszközöket. Mindenki válasszon egy csutkát. Tépünk le a csuhéból két ujjnyi nagyságú részt és kötözzük a csutka végére, ezek lesznek az első lábai, ugyanúgy tegyünk a másik oldalán levő lábakkal is. A kisebbeknek segíték, a nagyobbak pedig bátran kérjenek segítséget a mellettük ülőtől. Nagyon ügyesek vagytok. Ha ezzel megvagyunk, akkor mindenki tép egy jó öklömnyi vatta pamacsot és szépen szét egyengessük, hogy fel tudjuk tekerni a bárányunkra. Ki tudja, a báránynak hogyan hívják a szőrét? Úgy hívják, hogy gyapjú, nagyon hasonlít a vattára. Szerintetek milyen színe van a gyapjúnak? Bizony fehér. Ha feltekertük, kicsit hengergessük meg, hogy szépen rá tapadjon. Nagyon ügyesek voltatok.

Ismertek valamilyen mesét, játékot vagy dalocskát, ami bárányos? Bizony, a Báránykámon csengő szól, énekeljük el.

3. Foglalkozás

A foglalkozás témája: Csuhéangyal készítése

A foglalkozás céljai:

- oktatói: az ünnepre készülődés megerősítése, a kukorica elemei és felhasználási lehetőségei
- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, finommotorika fejlesztése
- nevelői: a kitartás megélése, segítségnyújtás fontosságának kiemelése

Eszközök: egy elkészült csuhéangyal, csuhé, pamut, olló, vatta

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Lassan az ősz vége felé járunk. Ki emlékszik milyen évszak jön az ősz után? Igen a tél. Télen ki tudja, hogy milyen ünnepeink vannak? Mikulás, Karácsony, ügyesek vagytok. Advent is télen van, biztosan hallattatok már erről. A karácsony várás ideje, amikor is megszületik a kisdéd Jézus. Mik szállnak le az égből karácsonykor? Bizony az angyalok. Még nincs karácsony, de én hoztam nektek egy angyalkát. Nézzétek meg, hogy milyen. Van szárnya, feje és hosszú ruhája. Itt találhatunk hozzávalókat, és mindenki készíthet egyet magának. De előtte mozgassuk meg kicsit az ujjainkat ezzel a mondókával.

Mit csinál a kis kezem?(a két kéz szét tartása)

simogat kedvesen. (két kézzel az arc meg simítása)

ütöget mérgesen (az asztal ütögetése)

csiklandoz viccesen (a tenyér csiklandozása)

csipkedd hegyesen (a kézfej megcsipkedése)

táncol ügyesen (az újak mozgatása a másik kézfejen)

mit csinál a kis kezem? (a kezek szét nyitása)

Te is tudod mondd velem!

Nagyon ügyesen bemelegítettétek az ujjacskáitokat, ezért most neki is kezdünk a munkának. A csuhéről még tudnunk kell, hogy akkor lehet jól hajlongatni, ha vízben kicsit megáztatjuk. Válasszunk egy csuhélevelet, a közepébe vatta golyót helyezünk és bekötjük, ez lesz az angyalkánk feje. Ezt a rész most kicsit félre tesszük és fogunk egy másik csuhélevelet, srégen levágjuk mindkét oldalát, ezek lesznek az angyalunk szárnyai. Most

fogjuk a szárnyakat, felhelyezzük az angyalka hátára a nyak alá és kereszt kötéssel megkössük. Figyeljünk oda, hogy ne csússzanak el a szárnyaink a kötözésnél, kérjük meg a mellettünk ülőt, hogy segítsen. A szoknya hosszúságát pedig kicsit levágjuk, pont a kellő méretre. Nagyon ügyesek voltatok.

4. Foglalkozás terv

A foglalkozás témája: Kukorica nyaklánc, libagége karkötő készítés

A foglalkozás céljai:

- oktatói: a kukorica elemei és felhasználási lehetőségei, az ünnepre készülődés megélése
- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, finommotorika fejlesztése
- nevelői: a kitartás megélése, segítségnyújtás fontosságának kiemelése

Eszközök: egy-egy elkészült nyaklánc, pamut, cérna, pattogatott kukorica, csigatészta, tű, olló, ragasztószalag

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Megtudjátok nekem mondani, hogy most milyen évszak van? Tél. És milyen évszak volt a tél előtt? Bizony az ősz. Mi is eddig az ősz kincseivel dolgoztunk. Emlékeztek, hogy eddig milyen figurákat készítettünk együtt, gyerekek? Malacot és bárányt csutkából és csuhé angyalt. Ügyesek vagytok. Most mutatok nektek valami nagyon érdekeset, nézzétek csak meg, hogy mi van a nyakamban. Nyaklánc. Vajon miből készülhetett? Bizony, pattogatott kukoricából. Ti szeretitek a pattogatott kukoricát? Mindenki szereti, ennek nagyon örülök, hoztam magammal én is, de azért, hogy nektek is készíthessünk ilyen nyakláncot. Tornáztassuk meg az ujjacskáinkat, mert bizony biztos ujjakra lesz szükségünk, hiszen túvel fogjuk a kukoricákat felfűzni. De hogy a kisebbek se unatkozzanak, nekik hoztam libagége tészta és ők is készíthetnek karkötőt. Erre a mondókára mozgassuk meg az ujjainkat.

Csipp, (ujjainkat összezárjuk)

Csepp, (majd széttárjuk)

Egy csepp (egyet mutatunk a jobb kezünkkel, mutató ujjunkkal)

Öt csepp, (ötöt mutatunk a jobb kezünkkel)

Meg tíz: (tízet mutatunk a kezeinkkel)

Olvad a jégcsap, (az összes ujjainkat rázzuk és a kezünkkel lefelé haladunk)

Csepereg a víz.

A nagyobbak üljenek ide, a kisebbek pedig ide. Dolgoztatok már tüvel? Az a fontos, hogy ne szűrjük meg magunkat, azt senki sem szeretné. Mindenkinek adok egy poharat, ha nem használjátok a tüt, akkor tegyétek oda bele. Belefűzöm nektek a cérnát és segítek mindenkinek egy gömböt tenni a végére. A pattogatott kukoricát a két ujjatok között megfogjátok és a tüvel átszűrjétek a közepét, óvatosan belenyomjuk. Majd a másik oldalán pedig kihúzzátok. Már fent is van egy szemünk, így folytatjuk. A kisebbeknek pamutot adok és libagége tésztát. A pamut egyik végét leragasztom az asztalra ragasztó szalaggal, fogom a másik végét és szépen ráhúzzuk a tésztáinkat. Amikor megvan a kellő hosszúságunk akkor elkössük a két végét. Ugyanígy járunk el a kukorica nyakláncnál is. Nagyon ügyesen voltatok. Képzeljétek el, ezeket ki is festhetjük és akkor színesek lesznek. Színes kukoricák és színes tészták. Ugyanígy tudunk belőlük hosszú sorokat készíteni szintén dekorációs elemek is lehetnek a karácsonyfáinkon.

5. Foglalkozás terv

A foglalkozás témája: Zajkeltő játékhangszer

A foglalkozás céljai:

- oktatói: a száj kellő tartása, kellő levegő és kíséző hang egyszerre történő kifújása, hangszer használat ismerete, a hurok kötés elsajátítása és gyakorlása

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, finommotorika fejlesztése

- nevelői: a kitartás megélése és mélyítése, segítségnyújtás fontosságának kiemelése

Eszközök: egy elkészült hangszer, üreges szár, cérna, olló, zsírpapír, reszelő vagy kés

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Gyerekek, szilveszter éjjelén ki volt fent? Mit hallottatok láttatok olyankor? Tűzijátékot, petárdákat, igaz? Tudjátok, hogy milyen szokás van ilyenkor? Ilyenkor az a szokás, hogy a rossz szellemeket elkergetjük, hogy az új évbe ne jöjjenek velünk át és szerencsés évünk legyen. Régen, a paraszti világban is megtartották ezeket a szokásokat, de nem tűzijátékkal hanem hangos kujogatásokkal, kiabálásokkal és hangos sípokkal, fújós hangszerekkel. Ma hoztam nektek egy ilyen hangszert. Ugye még nem láttatok ilyet. Vizsgáljuk meg, hogy miye van, hogyan néz ki. Ennek egy üreges szár az alapja, lehet ez bambusz vagy kukorica, a két vége lyukas illetve van egy lyuk az egyik szárán, amit én fűrtam oda. Lefedtem szorosán egyik végét egy zsírpapírral, bekötöttem cérnával és készen is van a hangszerem, hallgassátok meg hogyan szól. Ha én itt levegőt és hangot fújok bele akkor a zsírpapírunk berezonál és hangos hangot ad ki. Készítsünk nektek is egyet, de először mondjuk és mutogassuk el ezt a mondókánkat:

Mit csinál a kis kezem?(a két kéz szét tartása)

simogat kedvesen. (két kézzel az arc meg simítása)

ütöget mérgesen (az asztal ütögetése)

csiklandoz viccesen (a tenyér csiklandozása)

csipkedd hegyesen (a kézfej megcsipkedése)

táncol ügyesen (az újak mozgatása a másik kézfejen)

mit csinál a kis kezem? (a kezek szét nyitása)

Te is tudod mondd velem!

Az asztalon találhatjátok az alapanyagokat. Mindenki válasszon egy tetszőleges szárat és zsírpapírt. Én már nektek előre kifűrtam a lyukat a száron. A zsírpapírt a lyuk melletti végre helyezzük rá, és úgy kell megkötnünk, hogy a papír szépen feszüljön a lyukon, figyelmesen tűrjétek be azokat a részeket amelyek zavarnak. Most gondosan körbetekerjük párszor fonallal a papírt és kettő vagyis dupla gömbbel rögzítjük. Jelezze akinek segíteni kell vagy készen van ezzel. Természetesen mindenkiét átellenőrizzük, mert ha nem feszül kellően a papír, akkor nem fog megszólalni a hangszerünk. Készen is vagyunk, nagyon ügyesen dolgoztatok. Most meg kell rajta tanulnunk játszani, mert nem olyan egyszerű az. Hadd halljam, tud mindenki hangosan hosszú ú betűt mondani? Ügyesek vagytok. Most próbáljuk hosszabban mondani és közben kifűjni a levegőnket, mintha lufit is fújnánk. Nagyon ügyesen csináljátok. Próbáljuk most meg a

hangszerünkkel. Ha jól dolgoztunk a kezünkkel és a szánkkel, akkor bizony ennek a hangszernek szólania kell. Akinek nem szól gyakoroljuk kicsit az új hang hosszú kifújását. Nagyon ügyesek voltatok. Alakítsunk zenekart, űzzük el mi is a rossz szellemeket.

6. Foglalkozás terv

A foglalkozás témája: Fonalbaba készítése

A foglalkozás céljai:

- oktatói: a fonal megismerése, színek megkülönböztetése, a baba testrészeinek kialakítása, a fonatkészítés sajátosságai, lépései.
- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, finommotorika fejlesztése
- nevelői: a kitartás megélése és mélyítése, segítségnyújtás fontosságának kiemelése

Eszközök: egy elkészült pamutbaba és gyűrűfonat, pamut, olló, ragasztószalag

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Kedves gyerekek, megünnepeltük a farsangot az óvodánkban, ilyenkor tudjátok, hogy milyen időszak következik? Bőjti időszak. Ekkor már nincsenek nagy ünnepek, már táncolni is csak szerényen szoktak, de, hogy ne is unatkozzunk, hoztam nektek két érdekes dolgot, láttatok már ilyet? Ez egy pamutbaba és ez pedig egy pamut fiú baba. Honnan tudjuk, hogy ez fiú baba? Bizony, nadrágja van nem pedig szoknyája. Ki tudja megmondani, hogy mit szoktunk csinálni a pamuttal még? Igen, a vékony pamutal hímezünk a vastagabb pamutal pedig kötni szoktunk. Azért hoztam nektek ilyen pamut babákat, mert régen nem voltak műanyag babák, hanem abból készítették a gyerekek babákat, amit éppen otthon találtak. Milyen babákat csinálhattak még akkor szerintetek? Csuhe babát, anyag vagy rongy babát, fakanál babát és cérna babát. Nagyon ügyesek vagytok. Gyertek, készítsünk mi is egyet. Tornáztassuk meg kicsit az ujjainkat, hogy ügyesen tudjanak majd mozogni, ezzel a mondókéval:

Amikor kinn süt a nap,
(a két kéz öt ujját nyitva)

A csiga a házában marad.

(az ököl összezárva, a hüvelykujj eldugva)

De amikor eső hullik

(két kéz a fej fölött, az ujjak mozgatása)

Csigabiga előbújik.

(a fej két oldalán a két mutatóujj)

Neki az a jó idő, mikor esik az eső

(az ujjak mozgatása, az eső utánzása)

Nézzétek csak az asztalokat, teleraktam színes fonalakkal, először elkészítünk egy babát. Milyen színű fonalakat láttok? Piros, rózsaszín, kék, zöld, bordó. Mindenki válasszon egyet, amelyiknek tetszik a színe, van bőven. Most tartsuk meg a fonalunkat és a közepén fogjuk össze, kössük meg. Tegyük bele egy vatta gömböt és kössük meg alatta, ez lesz a babánk feje. Ezután válasszuk le a kezeket, figyeljünk arra, hogy ne sokat válasszunk le, hiszen, a többi pamut a babánk törzse vagyis a dereka lesz. Különítsük el őket egymástól és vágjuk le a kellő hosszúságra a kezek hosszát. Kössük be a kezeinek a végét is. Most folytassuk a derekával, azt is kössük be. Ami pamut megmarad, az a szoknya része lesz. Aki fiú babát szeretne, az a szoknya részt válassza ketté, így kapjuk meg a lábakat, kössük őket is alul meg. Készen is vagyunk. Nagyon ügyesek voltatok!

7. Foglalkozás terv

A foglalkozás témája: Kukoricaszár paripa

A foglalkozás céljai:

- oktatói: a kukorica felépítésének ismételése, a paripa alkotás lépéseinek ismerete, fogalomalkotás, a magyarság tudat erősítése a gyerekekben, a hurok kötés elsajátítása
- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztése
- nevelői: március 15-el való ismerkedés, ismételés, segítségnyújtás fontosságának kiemelése

Eszközök: egy elkészült kukoricaszár pariba, kukorica szára, csuhé vagy a kukorica levele, hajlékony vessző, kötöző madzag, olló

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Kedves gyerekek, ki hallott már a márciusi ifjakról? Sajnos március 15-én zárva voltunk, de most mesélek róluk nektek egy keveset. Március 15-én, több mint 150 évvel ez előtt 1848-ban forradalom tört ki. Az emberek megelégtették azt, hogy az ország vezetésébe ne a származás miatt kerüljenek be az emberek, hanem azért, mert okosak, ügyesek, bátrak és tetterre készek legyenek. A márciusi ifjak harminc év alatti értelmiségi vagyis okos, művelt, fiatal emberek, költők voltak, akik a nép érdekeit képviselték. Közéjük tartozott Petőfi Sándor is, aki megírta a Nemzeti dal című verset. Ezzel a verssel buzdította az embereket, hogy álljanak ki magukért és azért, ami számukra fontos. Az emberek pedig, hogy kitörjenek az elnyomásból, forradalmat robbantottak ki. Erre a napra emlékezve szoktunk felrakni kokárdát is. De nézzétek, mit hoztam nektek. Szerintetek ez mi lehet? Igen egy lovacska. Szerintetek miből készülhetett, mi ez a hosszú rész? A kukorica szára. Láthatunk rajta még botot, csuhé sörényt és madzagot, amivel megkötöttük a részeket. Szerintetek miért hoztam ide ezt a lovacskát? Igen elfogjuk készíteni, illetve régen nem voltak ennyi autók az utakon és az emberek, mivel közlekedhettek olyankor? Bizony lovakkal. A rendőröket régen csendőröknek hívták, még az én dédi papóm is volt csendőr, képzeljétek el. Ki szeretne csendőr lenni vagy márciusi ifjú? Nagyszerű, készítsünk el akkor nektek is egy kukoricaszár paripát. De előtte tornáztassuk meg az ujjacskáinkat ezzel a mondókával:

Amikor kinn süt a nap, (a két kéz öt ujját nyitva)

A csiga a házában marad. (az ököl összezárva, a hüvelykujj eldugva)

De amikor eső hullik (két kéz a fej fölött, az ujjak mozgatása)

Csigabiga előbújik. (a fej két oldalán a két mutatóujj)

Neki az a jó idő, mikor esik az eső (az ujjak mozgatása, az eső utánzása)

Hoztam elég alapanyagot, mindenki válasszon a magasságához egy megfelelő kukorica szárat. Ha ezzel megvagyunk, akkor adok mindenkinek egy botot és kötöző madzagot. Szerintetek botokat honnan lehet szerezni? Így van, bokrokról vagy pedig a fákról vágunk le vékony ágakat, az a lényeg, hogy jó hajlékonyak legyenek, hiszen vissza kellesz hajtani, mert ez lesz nekünk a lovunk feje. Először szorosan megkötjük az

kukoricaszárhoz az egyik ágat, majd segítséget kérünk a mellettünk ülőtől, hogy tartsa meg a másik ág metszéspontjait, ameddig mi az is szorosan rögzítjük vagyis bekötjük. Ugyanígy vissza segítünk neki is. A kisebbeknek segíték én. Ha ezzel megvagyunk akkor felrakhatjuk a lovacskáink sörényét. Egyesével felkötjük, rögzítjük a kukorica szára. Levágom a botoknak a felesleges végeit, és a csuhé végeit is levághatjátok, ha egyenes sörényt szeretnétek. Készen is vagyunk, nagyon ügyesek voltatok.

8. Foglalkozás terv

A foglalkozás témája: Anyag nyuszi készítése újra

A foglalkozás céljai:

- oktatói: az anyag textúrájának megismerése, a pamut használatának elsajátítása, a gömb kötés gyakorlása, rövidebb hosszabb felismerése, mennyiségek szétválasztása.
- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztése
- nevelői: apró munkálatok türelmes véghezvitele, csoportkohézió fokozása

Eszközök: egy elkészült újra húzható anyag nyulacska, pamut, olló

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Kedves gyerekek, megtudja-e valaki mondani nekem, hogy milyen ünnep volt nem régen? Bizony a Húsvét. Mit szoktunk általában húsvétkor csinálni? Tojásokat festünk és locsolkodunk, nagyon ügyesek vagytok. Ki tudja nekem megmondani, hogy miről szól ez az ünnep, mert biztos vagyok benne, hogy nem csak a tojásfestésről és a locsolkodásról. Így van, feltámadt Jézus, ezt ünnepeljük mi emberek igazán húsvétkor. Ki tudja nekem megmondani, hogy milyen állat jellemzi a húsvétot? A nyuszi. Igen, de én tudok még egy állatot, az pedig a bárány. Ugye ismerjük azt a mondást, hogy "szelíd, mint a ma született bárány", vagy pedig "jámbor, mint a bárány". Ez azt jelenti, hogy nem bánt senkit. Nézzétek csak, mit hoztam nektek. Ez egy nyuszi, mégpedig anyagból és bizony itt kukucskál titeket az ujjamról. Ugye milyen kis aranyos? Emlékezzetek vissza bárányt mi

már készítettünk ugye? Miből készítettük emlékeztek? Igen kukorica csutkából, csuhéból és vattából. Most pedig, ha nektek is tetszik ez a nyuszika, akkor készítünk egyet. Mielőtt leülnénk az asztalokhoz, gyorsan egy kis mondókával tornáztassuk meg az ujjainkat.

Amikor kinn süt a nap, (a két kéz öt ujjá nyitva)

A csiga a házában marad. (az ököl összezárva, a hüvelykujj eldugva)

De amikor eső hullik (két kéz a fej fölött, az ujjak mozgása)

Csigabiga előbújik. (a fej két oldalán a két mutatóujj)

Neki az a jó idő, mikor esik az eső (az ujjak mozgása, az eső utánzása)

Most már bemelegedtek az ujjaink, kezdhethetünk nyuszikázni. Hoztam nektek rózsaszínű anyagot a nyuszihoz és mindenféle színű pamutokat. Mindenki olyat válasszon, amellyel eltudja képzelni a nyusziját. Én a rózsaszínű anyaghoz rózsaszínű pamutot is választottam. Figyeljete, most fogjuk megcsinálni a nyuszi füleit. Fent kettéhajtjuk és a fülek tövéénél bekötjük. Ezután kialakítjuk a fejét. Alatta szintén bekötjük. Nagyon ügyesek vagytok. Ne szégyenlősködjete segítséget kérni a mellettetek ülőktől. A kisebbeknek segítek én is. Ezután megfordítjuk, az úgymond ruhájának a hosszát összezárjuk és hármat csavarunk, görgetünk rajta. Azt a részt, amelyek felcsavartunk, a nyaka alá helyezük és először lent a hasát, középen X-et hurkolunk a nyuszira, utána pedig a nyuszi hátán bekötjük kétszer a pamutot. Nagyon ügyesek vagytok. Nézzünk csak meg, hogy mindenkinek az ujjá belefér-e a nyuszi pocakjába. Miután felkerültek a nyuszik az ujjakra, le sem szerették volna venni, állandóan benne akartak játszani.

9. Foglalkozás terv

A foglalkozás témája: Tojásfestés

A foglalkozás céljai:

- oktatói: a tojás tulajdonságainak megisméltése, megtapintása, megismerkedés az új anyagokkal, mint a bicikli belsővel, harisnyával, a húsvéti témakör isméltése.

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztése, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztése

- nevelői: apró munkálatok türelmes véghezvitele, csoportkohézió fokozása

Eszközök: bicikli belső gumija, olló, harisnya, fapálcika, tojás, víz, festék, ecet

Korosztály: vegyes csoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, beszélgetés, bemutatás, megfigyelés, dicséret, gyakorlás, tapasztalás, tevékenykedtetés

Időtartam: 20-25 perc

A foglalkozás menete:

Mivel mi Kárpátalján élünk, ezért lehet azt mondani, hogy két húsvétot szoktunk megtartani vagy ünnepelni. Kedves gyerekek, a múltkori találkozásunkkor emlékeztek, hogy miről beszélgettünk a húsvétal kapcsolatban? Bizony, az állatokról, mint a nyuszi és a bárány. Milyen állatot készítettünk veletek a múlt héten? Nyuszit. Szoktatok még játszani vele? Miről beszélgettünk még veletek? Bizony, hogy húsvétkor szoktak menni az emberek templomba, főznek otthon minden féle finomságot, festenek tojásokat, járnak locsolózni és terjeszteni az örömhírt, hogy Jézus feltámadt. Ki tudja mit szokás erre válaszolni? Így van: Valóban feltámadt! Mivel a magyar húsvétra már nem érkezünk igazán az ünnepre készülni, ezért azt gondoltam, hogy mi is fogunk veletek tojást festeni, így készülve az ukrán húsvétra. Ki látott már húsvéti tojást? Vagy festett már olyat valaki közületek? Az igazi húsvéti tojást mindig piros tojásnak szokták mondani, de rengeteg technikával vagy módon lehet tojást festeni. Hoztam nektek pár képet különféle tojásfestési módokról. Az első képen berzselési technikát alkalmaztak, vagyis levél vagy virág leszorításával maradt meg a mintázat (4. sz. melléklet, 1. fotó). A második képen írott tojásokat vagy viaszolt tojásokat látunk. Ezeket a tojásokat viasszal rajzoltak ki, befestették, majd a viaszt leolvasztották a tojásról, így maradt meg a szép eredeti színük és mintázatuk (4. sz. melléklet, 2. fotó). A harmadik képen a karcolás technikáját lássuk. Itt már a befestett tojáson egy éles késsel karcolták bele a mintázatot (4. sz. melléklet, 3. fotó). A következő képen a pingált tojásokat láthatjuk. Itt ecsettel festik meg a mintát, de lehet akár filctollal is használni (4. sz. melléklet, 5. fotó). Ezután következik egy tojás faragásos kép. Nagyon nehéz technika, mert bármikor eltörhet a tojás, megrajzolják a mintát, körbevágják és kiszedik vagy kitörlik a nem kívánt részeket, hogy szép mintázatot kapjanak (4. sz. melléklet, 4. fotó). A legutolsó képen pedig színes tojásokat láthatunk, viszont ezek a tojások természetből való ételekkel lettek befestve. Ismertek ilyen ételeket, ami akár a kezeteket is megfogja? Igen például a cékla. De sok ilyen más zöldség is található a természetben. Ilyen például a hagyma, vöröskáposzta, sárgarépa leve, sötét gyümölcsök leve, mint az áfonyának és a szőlőnek. Ezeket beleteszik a vízbe és ezzel együtt főzik meg a tojásokat (4. sz. melléklet, 6. fotó). Én most egy kárpátaljai tojásfestési módot fogok nektek elmondani, de nem csak elmondani, hanem meg is mutatni, együtt csinálni veletek

és közben tanulunk és szórakozunk is egyet. Tornáztassuk meg az ujjainkat, hogy fürgén tudjanak mozogni.

Mit csinál a kis kezem?(a két kéz szét tartása)

simogat kedvesen. (két kézzel az arc meg simítása)

ütöget mérgesen (az asztal ütögetése)

csiklandoz viccesen (a tenyér csiklandozása)

csipkedd hegyesen (a kézfej megcsipkedése)

táncol ügyesen (az újak mozgatása a másik kézfejen)

mit csinál a kis kezem? (a kezek szét nyitása)

Te is tudod mondd velem!

Gyertek, gyertek ide közelebb, nézzetek bele ebbe a fazékba, mit láttok benne? Tojást. Igen, ezek már főtt tojások, hiszen régen is a tojásokat úgy festették, hogy megfőzték előtte, vagy pedig kifűjták. Ha így törik össze, kisebb kárunk lesz, esetleg megesszük, de ha a nyers tojás törne szét, az már nagyobb probléma lenne. Milyen a tojás alakja? Ovális. És milyen színe van ennek a tojásnak? Fehér. Ki tudja, hogy honnan van a tojás? A tyúk tojja. Nektek is van otthon tyúkotok? Milyen hangot ad ki a tyúk? Kot-kot-kot. Még egy nagyon fontos kérdés, milyen a tojás? Törékeny! Még a főtt tojás is, ezért nagyon kell arra ügyelnünk, hogy ne ejtsük le vagy ne koccintsuk oda a felületét. Ügyesek vagytok. És szerintetek, ez mi lehet a kezemben? Ez egy bicikli kerék belső gumija. Azért hoztam el nektek, mert ezzel fogunk dolgozni, vagyis mindjárt felvágom és ezeket fogjuk ráhúzni a tojásainkra, ami arra szolgál, hogy ahol fedí a tojás felületét, megőrizze a tojás fehér színét. És ez vajon mi lehet? Ez bizony egy harisnya, nem éppen olyan, mint amiket ti hordotok, de anyukátoknak biztos, hogy van otthon ilyen, majd kérdezzétek meg tőle. Szóval, ezt a harisnyát is felfogom nagyobb darabokra vágni és ebbe fogjuk beletenni a tojásokat. Lássunk is neki a műveleteknek. Gyertek mindenki válasszon egy tojást, amelyik tetszik nektek. Itt van mindenkinek 2 gumi csík, ezt kell ráhúzni a tojás tetejére és az aljára. Óvatosan húzzuk, hogy a tojás el ne reccsenjen. Tartsuk meg a tenyerünk alsó felén és az ujjainkkal dolgozzuk a tojásra. Akinek kell segítek én is. Ha ezzel megvagyunk, akkor behelyezzük a harisnyánkba úgy, hogy ki ne forduljon belőle, és teszünk a harisnyára egy nagy hurkot. Így ni. Ezután van itt még nekem egy fa pálcika, amelyet átszúrunk a harisnyánk felső végén, amivel fogjuk tartani a tojást és mártogatni a festékbe. Ha megvagyunk ezekkel a részekkel, akkor elkészítem nektek a festékes vizet. Nagyon figyeljetek, hogy otthon is el tudjátok mondani mi is kell hozzá, mindössze vízre, festékre

és ecetre van szükségünk. Az ecet azért kell, hogy a festék szépen megfogja a tojásunkat, festéknek pedig ételszínezéket hoztam nektek, ami semmilyen káros hatással nincs a szervezetünkre, később akár meg is ehetjük a tojásokat. Mindenki választhat a színekből: zöld, kék, sárga, piros, gránátalma piros. Nagyszerű, most pedig beleeresztjük a festékes vízbe a tojásunkat és egyszer-egyszer felemeljük a pálcika segítségével meglesni, hogyan működik a festékünk. Nagyon jó ez az ecetes megoldás, mert elég a tojásoknak akár 10-15 perc is, hogy szép színeket kapjanak. Le is telt az időnk, emeljük ki a tojásunkat a papírra, fogjunk egy ollót és vágjuk le a huroknál a harisnyát úgy, hogy ki tudjuk venni belőle a tojás. Vegyük le óvatosan a tojásról a gumikat. Gyönyörű csíkos tojásokat kaptunk! Nagyon ügyesek voltatok! Tegyük félre az asztal közepére a tojásokat ameddig kicsit megszikkad, én pedig hoztam nektek egy kis kekszet, mert ilyen ügyesen elkészítettétek őket.

3. sz. melléklet: Fotótár

1. sz. fotó: A csutkamalac felépítésének és alapanyagainak magyarázata (forrás: saját fotó)

2. sz. fotó: Csutkamalac készítése (forrás: saját fotó)

3. sz. fotó: **Az elkészült csutkamalacok** (forrás: saját fotó)

4. sz. fotó: **A csutkabárány alapanyagainak bemutatása** (forrás: saját fotó)

5. sz. fotó: Csutkabárány készítése (forrás: saját fotó)

6. sz. fotó: Játék a csutkabáránnyal (forrás: saját fotó)

7. sz. fotó: **Csuhé előkészítése** (forrás: saját fotó)

8. sz. fotó: **A csuhé angyal készítésének folyamata** (forrás: saját fotó)

9. sz. fotó: **Csuhé angyal** (forrás: saját fotó)

10. sz. fotó: **Csuhé angyal reptetés** (forrás: saját fotó)

11. sz. fotó: A kukorica és a libagége tészta felfűzésének fázisai (forrás: saját fotó)

12. sz. fotó: A fűzés folyamata (forrás: saját fotó)

13. sz. fotó: **Kukorica és libagége tésztából készült nyakék és karkötő**(forrás: saját fotó)

14. sz. fotó: **Az elkészült fonatok** (forrás: saját fotó)

15. sz. fotó: **Bemelegítő ujjgyakorlatok** (forrás: saját fotó)

16. sz. fotó: **Zajkeltő hangszer készítése** (forrás: saját fotó)

17. sz. fotó: **Zajkeltő hangszer együttes(banda)** (forrás: saját fotó)

18. sz. fotó: **A fonalbaba alapanyagainak ismertetése** (forrás: saját fotó)

19. sz. fotó: **Fonalbaba készítés** (forrás: saját fotó)

20. sz. fotó: **Az elkészült fonalbabák** (forrás: saját fotó)

21. sz. fotó: A paripa készítés folyamata (forrás: saját fotó)

22. sz. fotó: Az elkészült paripák (forrás: saját fotó)

23. sz. fotó: Az anyag nyuszi bemutatása (forrás: saját fotó)

24. sz. fotó: **Az anyag nyuszi és az alapanyagok bemutatása** (forrás: saját fotó)

25. sz. fotó: **A nyuszihoz elkészítésének folyamata** (forrás: saját fotó)

26. sz. fotó: Anyag nyuszi, mint ujjbáb (forrás: saját fotó)

27. sz. fotó: Az alapanyagok bemutatása a tojásfestésnél (forrás: saját fotó)

28. sz. fotó: A tojás gumírozása (forrás: saját fotó)

29. sz. fotó: A gumírozott tojások mártogatása (forrás: saját fotó)

30. sz. fotó: Az elkészült hímesek (forrás: saját fotó)

31. sz. fotó: **Karkötő sodrása a Gállocsi óvodában** (forrás: saját fotó)

32. sz. fotó: Az elkészült karkötő és gyűrű (forrás: saját fotó)

33. sz. fotó: A gyűrű a "Csön-csön gyűrű" körjáték közbeni alkalmazása a Gálócsi óvodában (forrás: saját fotó)

34. sz. fotó: **A karkötő bemutatása** (forrás: saját fotó)

35. sz. fotó: **Sodrás közben** (forrás: saját fotó)

36. sz. fotó: **Fonal levágása** (forrás: saját fotó)

37. sz. fotó: **A kész karkötő** (forrás: saját fotó)

38. sz. fotó: **A gyűrű a "Csön-csön gyűrű" körjáték közbeni alkalmazása a Palágykomoróci óvodában** (forrás: saját fotó)

39. sz. fotó: **A babzsák varrásának bemutatása** (forrás: saját fotó)

40. sz. fotó: **Varrás közben** (forrás: saját fotó)

41. sz. fotó: Az elkészült babzsákok a Gálócsi óvodában (forrás: saját fotó)

42. sz. fotó: A babzsákok alkalmazása a "Lázár vedd fel lábadat" című játéknál a Gálócsi óvodában (forrás: saját fotó)

43. sz. fotó: A babzsák bemutatása a Palágykomoróci óvodában (forrás: saját fotó)

44. sz. fotó: A babzsák varrása (forrás: saját fotó)

45. sz. fotó: **Az elkészült babzsákok** (forrás: saját fotó)

42. sz. fotó: **A babzsákok játékbeli alkalmazása a Palágykomoróci óvodában** (forrás: saját fotó)

43. sz. fotó: A csutkababa és az alapanyagok bemutatása (forrás: saját fotó)

44. sz. fotó: A csutka baba készítése (forrás: saját fotó)

45. sz. fotó: A csutkababával való játék, ringatás (forrás: saját fotó)

4. sz. melléklet: Képek

1. sz. fotó: **Berzseléses tojás**

2. sz. fotó: **Viaszos tojás**

3. sz. fotó: **Karcolt tojás**

4. sz. fotó: **Faragott tojás**

5. sz. fotó: **Pingált tojás**

6. sz. fotó: **Színes tojások**

(4. sz. melléklet forrása: internetről letöltött képek, letöltés ideje: 2020. február)

Завідувачу кафедри
Біді Олені Анатоліївні,
доктору пед. наук. професору
здобувача вищої освіти
Ігнац-Лошкоті Ренати Іштванівни,
студентки IV курсу,
ОП 012 Дошкільна освіта, бакалавр

ЗАЯВА

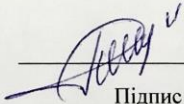
З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

_____ 31.05.2022 _____

Дата

_____ Підпис

Bida Olena,
tanszékvezetőnek
Ignác-Laskoti Renátától,
IV évfolyam
012 Óvodapedagógia szak

NYILATKOZAT

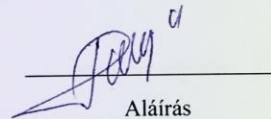
A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védelemhez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

_____ 2022.05.31 _____

Dátum

_____ Alíráás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1011250480

Дата перевірки:
19.05.2022 14:32:07 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
19.05.2022 14:34:38 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Ignác-LaskotiRenáta.2022

Кількість сторінок: 53 Кількість слів: 16123 Кількість символів: 124594 Розмір файлу: 440.77 KB ID файлу: 1011141044

1.26% Схожість

Найбільша схожість: 0.35% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1011130950)

0.79% Джерела з Інтернету 33 ..... Сторінка 55

0.78% Джерела з Бібліотеки 17 ..... Сторінка 55

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 1